

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, JULY – LIEPOS 8, 2014 • Vol. CV Nr. 79 Kaina 1 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

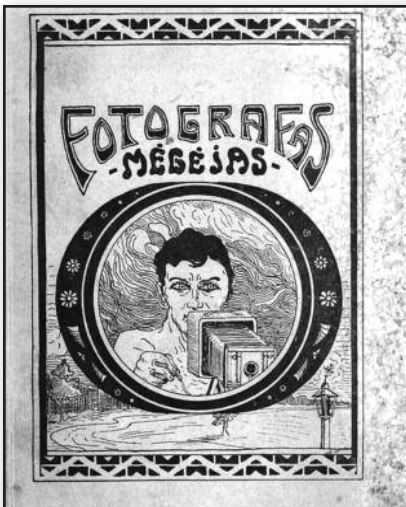
PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 07-07-2014

ŠIAME NUMERYJE:

Gimtoji kalba emigracijoje
savaime neišlieka – 4 psl.

J. Kaminsko palikuonys rinkosi
Panevėžyje – 6 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

JAV lietuviai, „Grandies“ šokėjai, Dainų šventės atidaryme: Paulius Šimkonis, Andrea Varaneckas, Tadas Varaneckas, Alina Meilė, Saulius Fabianovich ir Monika Mikulionytė. Martyno Ambraso nuotr.

Šventė baigėsi, bet skirstytis nesinori

EGLĖ LADIGIENĖ

Jubiliejinė Dainų šventė sutelkė beveik šimtą tūkstančių atlikėjų ir žiūrovų iš Lietuvos ir pasaulio šalių. Bendras atlikėjų iš Lietuvos ir dar 14 pasaulio šalių skaičius Dainų šventėje, pavadintoje „Čia – mano namai“, siekė 37 tūkstančius, o Dainų šventės renginius stebėjo daugiau kaip 50 tūkstančių žiūrovų: tiek jų susirinko į Dainų ir Šokių dienas, Ansamblių vakarą bei pučiamųjų instrumentų orkestrų koncertą. Tūkstančiai vilniečių ir miesto svečių apsilankė kituose Dainų šventės renginiuose.

Daugiausia lankytojų susilaukė finalinis renginys – Dainų diena, į kurią susirinko per 30 tūkstančių žiūrovų. Jie ir dar 12 tūkstančių dainininkų iš 350 kolektyvų pristatė visų laikų gražiausias lietuviškas dainas ir kartu prisiminė ne tik Dainų šventės ištakas, bet ir Baltijos kelio 25 metų jubiliejų, o 21 val. susitelkė viso pasaulio lietuvius vienijančiai iniciatyvai – kartu giedojo „Tautišką giesmę“.

Šokių dienos abu pasirodymus stebėjo 9,5 tūkst., Ansamblių vakaro – 7 tūkst., pučiamųjų instrumentų orkestrų koncertą – 4 tūkstančiai žiūrovų. – 5 psl.

Darius Polikaitis

Vitaliaus Zaikausko nuotr.

Lietuva garsiai nuskambėjo visame pasaulyje

Prie akcijos prisijungė ir linksmai nusiteikęs Škotijos lietuvių jaunimas.

URM nuotr.

Ar kada girdėjote apie nykštukinę Majoto salą Indijos vandenyne? O jos gyventojai apie Lietuvą išgirdo sekmadienio vakarą. Ne tik apie Lietuvą, bet ir apie mūsų tautos unikalią tradiciją vienu metu visame pasaulyje savo šalies garbei giedoti himną.

Sekmadienį lietuviai visame pasaulyje būrėsi vienu metu ryškiam mūsų tautos ritualui švęsti valsytines šventes – visiems kartu vienu metu giedoti

„Tautišką giesmę“. „Tautiškos giesmės aplink pasaulį“ iniciatyvos organizatoriai teigia, kad bent 450 tūkštų Lietuvoje ir per 40 vietovių pasaulyje šiemet skambėjo Lietuvos himnas.

„Kur bebūtum“ žodžiai įgauna tikrą prasmę. Žmonės pranešė himną giedosiantys ne tik tradicinėse vietose – ambasadose, miestų aikštėse, kavinėse, bažnyčiose – bet ir parduotuvėse, oro uostuose, traukiniuose. – 12 psl.

Širdis, kurioje gyvena daina, piktui visados uždara. – Koerner

IŠ REDAKCIJOS

„Ar kas pajėgtų nugalėti šitaip dainuojančią tautą?”

VITALIUS ZAIKAUSKAS

Jau pati pradžia nežadėjo nieko gero: turiu galvoje, kad žmogaus prigimčiai yra natūralu, prisimedžiojus jaustis sočiam ir ramiai pavėsyje drybsoti. Jie jau atėjo triukšmingai. Jau iš labai toli buvo girdėti ne vien tik dūdos, bet ir labai gerai nusi-teikusių žmonių šėlsmo garsai.

O šėlo visi iki vieno – nepaisant amžiaus: nuo pyplių mokinių iki, kaip truputį vėliau sužinojome, devyniasdešimtmečių, visai priartėjusių prie šimtinės... Ir jie, praeidami dainavo pašėlusiai. Negana, kad dainavo – dainavo dar ir pasišokinėdami. Be to – kuo mielčiausiai atsiliepinėjo į stebėtojų visą šitą daugiataukstantinę eiseną sveikinimų šūksnius. Stebėtinai gyvybingumas!

Stovėjau jau visai Vilniaus Vingio parko estrados prieigose, paskutinėje nuokalnėje. Tas praeinančiųjų šėlsmas ir gera nuotaika tiesiog ipareigojo į juos žvelgti su didžiule pagarba, nebuvimo įmanoma atsispirti ir neužsikrėsti jų džiaugsmingumu. Juo labiau kad jie iki čia jau buvo nupėdinę tris ar net keturis kilometrus. Nuo pat Vilniaus arkikatedros aikštės.

Pavydėjau jiems, kad esu tik stebėtojas, o ne dalyvis.

Pasiutusiai graži eiseną. O jau drabužių margumėlis, o jau spalvų spalvelių... Nežinau, ar yra likusi kokia dar nors viena žemėje, danguje ar žmogaus vaizduotėje spalva, kurios čia nebūtų galima pamatyti.

Eitynės, trukusios apie pusantros valandos, baigiasi – dainininkai estradoje, žiūrovai savo vietose. Džiaugiasi, kad esu ne tarp patogiausiai įsitaisiusių kėdėse, o tarp tų, kurie nusėda arba nugula visą aikštę prieš estradą. Mat čia „demokratiškesnė“ aplinka.

Šventės pradžia. Neįtikėtinai guviai, kuo plačiausiai besisypsodamas iš kabrioletu tiesiog šokte iššoka pats seniausias dainų šventės dirigentas – Lionginas Abarius. Nuo 1965 m. visų respublikinių dainų švenčių vyriausiasis dirigentas. Tikrai vertas garsių dainininkų plojimų ir pagarbos.

Ori ir rami šventės pradžia. Tačiau ta ramybė nieko gero nežada – nuo žygiavimo iš Vilniaus senamiesčio iki Vingio parko nuovargis su kiekviena nauja daina vis tolsta ir tolsta, dainininkai vis smarkiau įsisiūbuoja...

Vingio parke vykstančių repeti-cijų buvau atėjęs ir penktadienį, ir šeštadienį. Ir kaip malonu buvo atkreipti dėmesį, kad vienas simpatiškesnių ir labiausiai audringais plojimais pasitinkamų buvo ne kas kitas, o Darius Polikaitis. Ir tuos plojimus jam sukel-davo toli gražu ne vien išeivijos ko-

Jono Česnavičiaus nuotraukos

lektyvai (kas be ko – Darius jiems pats artimiausias). O čia sutikta dainininkė Veronika Povilionienė man rėžia tiesiai: „Negana, kad jis labai talentingas, bet dar ir charizmatiškas. Jo sukurta daina ‘Brolis’ (Justino Marcinkevičiaus žodžiais) ir čia atliekama jam pačiam diriguojant, ne tik viena labiausiai tūkstančių dainininkų mėgstamiausių dainų, tačiau ir viena giliausių, viena labiausiai paliečiančių širdį.”

Iš tiesų – atėjęs į Vingio parko re-

peticiją šeštadienį, čikagiškių „Dainavą” radau ne repetuojant estradoje, tačiau sustojusius pakrūmėje. Pasirodo, jie vos prieš dieną sužinojo, kad yra pakviesti dalyvauti Dainų šventės apeigose Prezidentūroje ir kartu su pačiais pajėgiausiais Lietuvos chorais sugiedoti „Lietuviais esame mes gimę”. O tai jiems buvo netikėtas pasiūlymas, todėl, tuo laiku, kai kiti chorai poilsio, dainaviečiai atidžiai ir kantriai su Dariumi Polikaičiu medžių pavėsyje repetavo...

Vitaliaus Zaikausko nuotr.

O kai jau devintą valandą sugiedojus su visu pasauliu Tautinę giesmę, Dainų šventės organizatoriai ir vadovai ima garbinti labiausiai nusipelnčius – kad jūs būtumėt matę, kad jūs būtumėt girdę, kokia buvo džiaugsminga 14 tūkstančių Dainų šventės dalyvių reakcija, kai buvo paskelbta, jog pačiu garbingiausiu Dainų šventės apdovanojimu „Aukso paukšte” išskirtas Darius Polikaitis ir čikagičių „Dainava”...

Suprantama, tai ne vienintelis išeivių kolektyvas, dalyvavęs Dainų šventėje – tačiau vien Dainų dienoje buvo 15 išeivijos muzikinių kolektyvų ir 279 dalyviai. Iš visų šalių, visų žemynų.

Visi jie traukė senąsias liaudies dainas *a capella* – o kaip tik dėl jo lietuvių dainų šventė ir yra įtraukta į JUNE-SCO pasaulio vertybių sąrašą. Turime kuo didžiulotis. Ir dainomis, ir dainininkais.

Savo ausimis įsimintomis Sausio 13-osios dienomis man teko girdėti vieno senolio pasakytą mintį, jam žiūrint į prie Seimo šaltyje sėdinčius, kūrenančius laužą, bet pavojaus aki-vaizdoje visvien dainuojančius gynėjus: „ar kas pajėgtų nugalėti šitaip dainuojančią tautą?”

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.
Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesučiame.

„Draugo” prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr. redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El. paštas:

redakcija@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

Imperijos nėra amžinos, kada nors ir Rusija sprogs ir išsitaškys. Tada Rusijos kaimynams Europoje ateis ramybės metas. Bet kada tai bus?

Manau, tada, kai Rusija ataug, nes Rusijoje išpjauta nedaug ką mažiau galvojančių, iniciatyvių, šaknis turinčių žmonių, negu Baltijos šalyse ar Ukrainoje. Baltijos šalys atkūrė savo genofondą ir tautinę savimonę per kelias kartas. Buvo milijonai per *golodomorą* (specialiai surengtą badmetį) išpjauta ir Ukrainoje, atrodo, Ukraina irgi jau ataugo ir parodė savo išdidumą. Kada ataug Rusija? Ar yra ženklų? Opoziciją, sako ekspertai, putinistai nuolat paperka – pakišdami vadamams gerą postą. Ir tas (ar tie) nutyla. Rusai neturi stiprių, nepaperkamų vadų ir turi tamsią, neataugusią visuomenę. Kai Rusija ataug, ji taps kaip visas subrendęs pasaulis – demokratiškas, o demokratija Rusijai pavojinga. Kai Gorbačiovas Sovietų sąjungoje šiek tiek atleido varžtus, sovietinė imperija subyrėjo. Demokratija susprogdintų ir Rusijos imperiją.

Yra ir kita galimybė Rusijai sprogti iš vidaus, kuomet ji būtų priversta pamiršti savo ambicijas plėstis į šalis. Ji turi turėti vidinių problemų – didelių problemų. Lietuva pirmą kartą paspruko iš Rusijos, kai ji buvo užimta Pirmajame pasauliniame kare bei 1917 metų revoliucijoje. Tuomet rusai aiškino tarpusavyje, kas paims valdžią, ir nebebuvo kada lįsti į pakraščius. O dabar ta problema galėtų būti Sibiras.

Šią mintį dar giliais sovietiniais laikais man pakišo Irkutsko (Sibiro miesto) oro uoste, kur teko laukti lėktuvo į Maskvą daug valandų, rusų rašytoju ir Aleksandro Solženicyno draugu prisistatęs vyriškis. Tuomet vien prasitarti esant Solženicyno draugu buvo labai pavojinga, nes Solženicynas buvo ypatingoje opozicijoje sovietiniam Kremlui ir buvo ištremtas į Sibirą, beje, savo gimtinę, netoli Irkutsko. Bet aš buvau „užsienietė“ – sibiriečiai taip manė – iš Pabaltijo, ir aš rašytojui neatrodžiau pavojinga. Todėl jis su manimi buvo atviras. Jo pavardės nebeprisimenu, be to, jis buvo įkaušęs, bet visa tai neturi reikšmės, svarbiausia, kad jis pasakė ką galvojo blaivas. O jis pasakė, kad europinė Rusija yra išsiekvojusi, plika nuoga, nugyventa ir yra našta turtingam Sibirui, kuris vieną dieną atsiskirs nuo Maskvos, nuo europinės Rusijos, ir sukurs Sibiro respubliką.

Beje, jis sakė ne naują mintį. Tokia mintis buvo bandyta įgyvendinti dar Pilietinio karo Rusijoje metu 1919 m., kuomet Sibire baltoji armija, vadovaujama Aleksandro Kolčako, kovėsi su raudonaisiais – bolševikais už Sibirą ir Sibiro autonomiją. Kolčaką rėmė turtingi Sibiro valstiečiai, – Sibiras buvo valstiečių kraštas. O Sibiro valstiečiai buvo galinga jėga, juk į Sibirą ir caras trėmė pačius gambiausius. Ir XIX a., ir XX a. tremtinių palikuonys mokėjo tvarkytis. Sibiras yra ir drąsių žmonių kraštas, juk jie yra kilę iš nepaklusniųjų. Prisimenu, tos pačios kelionės į Sibirą metu nuošaliame taigos miestelyje Ust Kute ant Lenos upės, viešbučio restorane upeiviai tokias kalbas garsiai varinėjo prieš sovietų valdžią, kad Lietuvoje to apie 1975-uosius tikrai niekas daryti nedrįso, nes tie, kurie išdrįsdavo, sėdėdavo lageriuose.

Dar kartą Sibiro respublikos idėja buvo iškilusi vadinamosios gorbačiovinės Perestroikos – sovietinio režimo sušvelnėjimo metais. Rusiškoje spaudoje buvo prisunkusi maža žinėlė apie tai, kad Sibiro mokslininkai buriasi į draugiją, kuri siekia Sibiro nepriklausomybės (autonomijos) nuo Maskvos. Mat Sibire sovietiniais metais buvo sukurta keletas labai stiprių mokslo centrų – Novosibirske, Omske, Krasnojarske ir kitur. Bet Sibiro nepriklausomybės idėja tuojau pat buvo nuslopinta, ir net per „Svoboda“ („Laisvės“) radiją, rengiamą ir finansuojamą iš Vakarų, pastaruosius dvidešimt metų apie ją nėra tekę girdėti. Maskva, Kremlius, minties apie Sibiro respubliką turi bijoti kaip velnias kryžiaus, nes tai būtų visiems tiems putinams galas. Galas būtų ir imperinei Rusijai, bet užtat prasidėtų normalių dviejų rusiškų valstybių, tikros rusų kultūros atgimimas. Rusai prarastų nesveiką ambiciją būti tokie galingi, kad jų visi bijotų, ir imtų kurti savo valstybę ar dvi valstybes ant tikro pagrindo – savo darbo ir savo proto.

O dėl Sibiro iš tiesų verta pakovoti – tai milžiniška teritorija už Uralo kalnų, užimanti 77 nušimčius Rusijos sausumos ploto (10 nuoš. visos Žemės rutulio sausumos teritorijos), arba Šiaurės

Kada Rusija nustos būti grėsmė kaimynams?

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

Azija, kur glūdi neišmatuojami turtai – nafta, gamtinės dujos, įvairiausios rūdos, brangakmeniai, taurieji metalai ir kt., kurie ir peni Rusiją.

Rusija gali sprogti ir paprasčiausiai nuo skurdo, netvarkos ir neteisybės. Anksčiau ar vėliau turi prabilti ruso savigarpa – noriu gyventi oriai. Rusų jau kelios kartos – nuo pat Lenino suregztos revoliucijos 1917 m. – nežino, kas tai yra normaliai pavalgyti, ką jau kalbėti apie pasiturintį eilinio žmogaus gyvenimą. Nors oligarchų ten randasi kaip grybų po lietaus. Štai šiomis dienomis iš Rusijos, Pavolgio (kur Viktoras Uspaskichas kuria pramogų centrą, panašų į Vilniaus „Akropolį“), savo mašina grįžo lietuvis mokslininkas ir pasakojo, kad jis užėjo ten į kažkokio kaimo ar mažo miestelio parduotuvę ir norėjo nusipirkti maisto produktų tolesniam keliui iki Lietuvos. Ir, žinoma, rado tuščias lentynas. Lietuvoje tik sovietiniais laikais taip būdavo. Anekdote tai buvo vadinama „pardavinėti lentynas“. Protu nesuvokiama, kad šiais laikais galėtų būti žemės kampas, kur nebūtų ką parduoti. Paprastai pasaulyje trūksta pinigų pirkti, o ne prekių. Lietuvoje per 20 metų, kai rusų kareiviai apleido Lietuvą, kiekviename miestelyje pastatyta po „Maximą“ ar kitą prekybos centrą, – pirk ką tik nori, tik pinigų turėk. Kokią galybę pinigų Putinas, ruošdamasis kariauti su Ukraina, sukišo kariuomenei ir ginkluotei mo-dernizuoti, o rusų pagrindinis valgis tebeliko „kartoška da kartoška“ (bulvė ir bulvė) – kaip po Spalio revoliucijos prieš beveik 100 metų.

Ir štai dar vienas nesenas pavyzdys – praėjusios vasaros olimpiada, Putino pasididžiavimas – karščiausiam Rusijos krašte surengti pasaulio žiemos olimpiadą. Kaliningrado srities vienas mokslininkas, laikantis save Putino opozicionieriumi, pasakojo, kad prieš olimpiadą Rusijoje valstybinio sektoriaus darbuotojams buvo sumažinti atlyginimai ir lėšos panaudotos olimpiadai ruošti. Valdžia sakė – reikia aukotis visai tautai. O juk žinome, kiek milijardų nuėjo vėjais, paprasčiausiai buvo sumesta į pelkes, arba teisingiau – sukrito į milijardierių kišenes. Tie pinigų maišai, matyt, ir laiko Putiną valdžioje, nes jis jiems sudaro sąlygas toliau tas kišenes kimštis. Dabar, matyt, atėjo laikas prisikimšti kišenes su karo technika susijusiems milijardieriams, todėl sugalvota pakariauti Ukrainoje.

Buvęs politinis kalinys dr. Povilas Jakučionis dar 2009 m. „Tremtinio“ laikraštyje rašė: „Žinomas JAV ekonomistas Robert Shapiro mano, kad Rusijos ateitis bus prasta. Ji nemoka tinkamai naudotis savo gamtos turtais. Jos gyventojai sparčiai sensta. Pagal darbo našumą Rusija prilygsta tik Afrikos valstybei Botsvanai. Pagal BVP apimtis ji atsilieka nuo eilinės JAV valstijos ir neprilygsta jokiai Europos Vakarų valstybei. Tai kuo tada grįstos tos didžiavalstybinės ambicijos? Ar tik tankais ir raketomis, ar ir naftos bei dujų atsargomis? Bet žaliavų kainų bumas baigiasi. Buvęs Rusijos vyriausybės patarėjas Anders Oslund teigia, kad 2025 metais žaliavų pasiūla pasaulyje viršys jų paklausą, nes ateis naujų technologijų platus diegimo ekonomikoje metas. Vadinasi, žaliavų kainos kris. Tuo tarpu Rusijos ekonomika labai vienpusiška: du trečdalius jos eksporto sudaro nafta ir dujos, dar penktadalį – metalai. Kitoms pramonės šakoms belieka vos 10 proc. eksporto dalis“.

Geležinė uždanga jau nukrito, ir rusai mato, kas dedasi Vakaruose, pagaliau – kas atsitiko su Baltijos kraštais, kuriuose jie mėgsta atostogauti, po to, kai baltai paspruko nuo Rusijos. Ar ilgai rusai kentės tokias valdžias, kurios juos grobia ir apgaulinėja, primesdamos sufabrikuotus pavojus iš Vakarų. Manau, kad kada nors ir Sibiras, kurį Kremlius laiko melžiamo karve, atsisakys paklusti tokiai bukaprotiškai politikai, kuri vedama dabar. Jelcinas buvo sibiriakas, jis galėjo suprasti Sibirą ir sibiriečius, Putinas yra iš europinės Rusijos dalies ir nesupranta Sibiro, taigi kada nors Sibiras ims kilti. Ir tai būtų rimtas signalas kitoms Rusijoms tautoms. Sibiriečių duotas ženklas supurtytų ir kitas teritorijas. Rusija viduje ir dabar kunkuliuoja, nes ji sudaryta iš daugelio užgrobtų mažų tautelių, ir tik jėga

jos yra išlaikomos viename uždarame inde. Kyla totoriai, kurie gyvena europinėje Rusijos dalyje, seniai bruzda Kaukazo priekalnės. Gal todėl ir reikėjo išmesti vieną bendrą idėją apie slavų garbę ir šūkį – gelbėjame rusus visame pasaulyje, kad rusai užmirštų visas savo bėdas ir tuščią pilvą. Kol kas žmonės yra apkvailinti ir tiki tomis Putino pasakomis apie priešiškus Vakarus ir grėsmę Rusijai. Štai lietuviai žygeiviai, kurie keliauja po Rusijos platybes, lankydami lietuvių kalinimo ir trėmimo vietas, pasakoja, kad ankstesniais metais rusai buvusių lagerių mieste Vorkutoje (šia-pus Uralo) buvo labai palankūs atvykstantiems lietuviams ir mielai bendraudavo. Praėjusią vasarą tie patys žmonės su lietuviiais keliautojais jau kalbėjo piktai ir vadino juos fašistais. Ten, – sakė jie, – pas jus fašizmas.

Gali būti ir dar viena proga Rusijai susirūpinti savais reikalais, o nesidairyti, koki dar pasaulio kraštą prichvatizuoti – tai Kinijos kaimynystė ir jos pretenzijos į Sibiro žemes. Ne veltui Vokietijos kanclerė Angela Merkel šiemet svečiui Kinijos prezidentui Xi Jinping padovanojo „pirmąjį tikslų Kinijos žemėlapi“, sudarytą Vokietijoje 1735 m., kuriame didelė dalis tuometinės Kinijos teritorijos dabar yra Rusijos dalis. Tai buvo grakštus išpėjimas Putinui, įsiveržusiam į Krymą, kad Kinija turi teisę pretenduoti į dalį turtingojo Sibiro. Kinijos socialiniuose tinkluose ši žinia sukėlė patriotinių jausmų audrą: pasirodo, mūsų žemę grobia visai ne piktieji imperialistai, – sakė vienas tinklaraštininkas... Sibire ir šiandien ypač jaučiama Kinijos kapitalo įtaka, o per pietinę Rusijos-Kinijos sieną legaliai ir nelegaliai skverbiasi kinai kolonistai. Anksčiau minėtos mano kelionės į Sibirą metu savo ausimis girdėjau Kinijos radiją, rusiškai transliuojantį laidą į Sibiro pietines teritorijas. Transliacija prasidėdavo tokiais žodžiais: „Pradedame laidą gyventojams, laikinai gyvenantiems mūsų teritorijoje“. Kinai pasienyje jau praktiškai baigia „atsiimti“ savo teritorijas, vietiniai rusai juos muša, užmuša, bet jų tiek daug, jie darbštūs, atkaklūs, o Kremlius kažkodėl dėl to nesijaudina. Jis veržiasi į europines teritorijas. Tai, matyt, daro instinktyviai – nori būti Europoje, bet nežino kito būdo, kaip tik padaryti jėga. O, kaip sako liaudies išmintis, per prievartą mielas nebūsi.

Taigi galimybių Rusijos kaimynams Europoje kada nors pasijusti ramiems yra, nes Rusiją gali supurtyti ne vienas vidinis sprogimas.

Aliaskoje duris atvėrė 22-asis Lietuvos garbės konsulas JAV

Birželio 28 d. Aliaskoje duris atvėrė pirmasis Lietuvos garbės konsulas šioje JAV Šiaurės Vakarų valstijoje. Šis konsulas tapo jau 22-uoju garbės konsulatu JAV po dar birželio pradžioje duris atvėrusio konsulato Vermonto valstijoje.

Naujamam Lietuvos garbės konsulatui Aliaskoje vadovaus žinoma akademikė, gerbiama Anchorage miesto bendruomenės narė Svaja Worthington. Ji gimė Lietuvoje, tačiau Antrojo pasaulinio karo pabaigoje kartu su tėvais pasitraukė į Vakarus. Aliaskoje Svaja Vansauskas Worthington gyvena nuo 1966 metų.

Siekiant dar glaudesnių santykių su JAV bei efektyvesnio gausaus jose gyvenančių Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų interesų atstovavimo dar šiemet numatoma įsteigti garbės konsulatų Wisconsinso bei Louisianos valstijose.

Garbės konsulai, remdamiesi tarptautinėmis sutartimis, susitarimais su buvimo valstybe ir kitais toje valstybėje galiojančiais teisės aktais, vykdo konsulines funkcijas, gina Lietuvos piliečių ir juridinių asmenų interesus priimančiosios valstybės konsulinėje apygardoje, prisideda prie draugiškų dvišalių santykių vystymo.

Lietuvos garbės konsulas Aliaskoje
2007 Hillcrest Drive,
Anchorage, AK 99517, JAV
Tel.: +1 907 688 2190
E. paštas: afsw@uaa.alaska.edu

DIDYSIS POKALBIS

Emigrantų kalbos tyrėja: „Gimtoji kalba emigracijoje savaime neišlieka“

GERDA BUTKUVIENĖ

Lietuvių kalba emigracijoje kone pirmą kartą tapo mokslinių tyrimų objektu. Emigrantų dažniausiai būdavo klausama, apie tai, kaip jie išmoksta kalbą užsienio šalyje, o ne kaip išlaiko gimtąją. Tad koks yra Lietuvos emigrantų kalbinis elgesys bei kalbinės nuostatos? Koks kalbos ryšys su tautine tapatybe bei jos išlaikymu globalizacijos ir emigracijos sąlygomis? Galiausiai – kokios yra gimtosios kalbos išsaugojimo strategijos lietuvių emigrantų šeimose? Į šiuos klausimus atsakymų ieškojo Vilniaus universiteto dėstytoja **Kristina Jakaitė-Bulbukienė**. Ji dirba Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Lituanistinių studijų katedroje, dėsto psicholingvistikos, mokslinių tekstų analizės ir akademinės retorikos kursus, moko užsieniečius lietuvių kalbos, yra lietuvių kalbos vadovėlio užsieniečiams „Langas į lietuvių kalbą“ bendraautorė. Šiuo metu studijuoja doktorantūroje ir rengia sociolingvistikos srities disertaciją apie lietuvių kalbos išlaikymo strategijas lietuvių emigrantų šeimose, disertacijos tema yra skaičiusi keletą pranešimų tarptautinėse konferencijose, keletą atvirų paskaitų (Vasario 16-osios gimnazijoje, Vienos universitete, Lietuvos ambasadoje Austrijoje).

„Draugui“ Kristina Jakaitė-Bulbukienė skyrė laiko ne tik skleisdama žinių apie tyrimą, bet ir norėdama padėkoti visiems tyrime dalyvavusiems JAV lietuviams.

– Jūsų tyrimo tema „Emigrantų kalba“ – nauja ir kiek netikėta. Kiek ji šiuo metu aktuali?

– Mintis rengti tokį projektą kilo projekto vadovei prof. dr. Meilutei Ramonienei. Iš tiesų emigracija Lietuvos visuomenei yra ir buvo labai aktuali tema, visi turbūt turime artimesnių ir tolimesnių giminių, kurie emigravo XX a. pradžioje, pasitraukę pokariu ar išvažiavo dabar. Emigracija tyrinėta įvairiais aspektais: tiek politologų, tiek sociologų, tiek ekonomistų, tiek antropologų. O štai kalbinių tyrimų, ypač kalbinių nuostatų tyrimų (ką žmonės galvoja apie kalbas, kodėl pasirenka jas vartoti ir mokytis) iki šios dienos yra atlikta labai nedaug, tiksliau, jų beveik nėra.

– Emigraciją iš Lietuvos sudėtinga aprėpti, nėra žinomas net tikslus emigrantų skaičius. Kaip vyko tyrimas?

– Projekte tyrėme emigraciją į Vakarus: Europą, Pietų ir Šiaurės Ameriką, Naująją Zelandiją, Australiją ir kitas šalis. Atlikome kiekybinę apklausą ir ėmėme kokybinius interviu. Ieškojome tokių tyrimo dalyvių, kurie ne Lietuvoje gyvena ilgiau nei trejus metus arba kurių nors vienas iš senelių yra lietuvis. Kiekybinę anketą mums užpildė 2 026 asmenys (1 349 iš Europos ir 674 iš kitų žemynų), pa-

darėme apie 180 kokybinių interviu.

Pastebėjome, kad apie lietuvių kalbą noriai sutikdavo kalbėtis tie, kuriems patiems lietuvių kalba rūpi. Iš projekto duomenų matyti, kad tik itin mažai daliai tyrimo dalyvių lietuvių kalba nerūpi išvis. Projekte dirbo grupė VU mokslininkų ir dėstytojų, pats projektas vyko 2011–2013 m., šiuo metu ruošiamą mokslinę monografiją „Emigrantų kalba“, paremta projekto duomenimis.

– Kokius pagrindinius tyrimo tikslus išsikėlėte?

– Norėjome išsiaiškinti, kokias kalbas moka ir kur vartoja lietuviai/ lietuvių kilmės emigrantai, ką apie jas galvoja; ar nori ir stengiasi lietuvių kalbą perduoti tolesnėms kartoms, t. y. ar ji gyvybinga emigracijoje. Kai susitinki trečios ar ketvirtos kartos lietuvių kilmės asmenį, kuris gerai kalba lietuviškai, kyla natūralus klausimas – kaip tėvams ir bendruomenei pavyko tai pasiekti? Tyrinėjome ir tapatybės klausimus – kuo emigrantai jaučiasi esą, su kurios šalies kultūra, istorija tapatinasi, kiek kalbos klausimas svarbus jų tapatybei, kiek tapatybė lemia kalbos išlaikymą. Klausimų laukas buvo tikrai platus. Neužmiršome ir tradicijų, švenčių, įvairių etninę tapatybę išreiškiančių simbolių – žiūrėjome, kiek tai svarbu kuriant lietuvišką ar iš dalies lietuvišką tapatybę, o kartu išlaikant kalbą. Aš pati projekte labiausiai domėjausi kalbos išlaikymu šeimoje.

– Tad ar jau galima apibendrinti, kokie pagrindiniai veiksniai lemia gimtosios kalbos išlaikymą emigracijoje?

– Kalbos išlaikymo veiksnių yra devynios galimybės, tačiau svarbiausias – noras, kad ateities kartos kalbėtų lietuviškai. O jei jau toks noras yra, tereikia sąmoningų pastangų kalbą išlaikyti. Kalba emigracijos sąlygomis neišlieka savaime.

Daug dalykų priklauso nuo istorinių aplinkybių, emigracijos priežasties, nuo šalies, į kurią emigruojama, nuo emigranto požiūrio į Lietuvą, nuo suvokimo, kas esi ir kur tavo šaknys. Kuo santykis su Lietuva geresnis, kuo žmogui svarbiau, kad jis yra lietuvis, tuo ir kalbą išlaikyti jam labiau norisi.

Kalbinti tyrimo dalyviai pabrėžė sąmoningai daug pasakoję vaikams: „Tu neužmiršk [kreipiasi į dukrą], kiek aš kalbėdavau jums iš praeities, iš savo pergyvenimų. Tai jus irgi ugdė. Aš nelaikiau pasodinus, aš plepėjau. Daug daug pasakojau apie visą gyvenimą (moteris, 90)“. Kad pokario emigrantai labai daug žino apie Lietuvą ir savo šaknis pastebi ir dabartiniai emigrantai: „Čia yra iš tikrųjų va tokių labai daug lietuvių, kurie yra anūkai lietuvių ir kurie žino daugiau apie Lietuvą negu mes, atvažiavę iš Lietuvos, ypatingai istoriją ar dar kažką. Labai gražiai kalba lietuviškai, ir aš juos labai gerbiu (vyras, 33)“. Šios žinios padeda susiformuoti tapatybei, atveria kelią kalbai.

Žiūrint į pokario bangą, akivaizdu, kad politinės emigracijos priežastys ir teigiamos nuostatos Lietuvos atžvilgiu buvo stiprus veiksnys išlaikant kalbą. Lietuvos paveikslas dažnai buvo romantizuotas, viena pašnekovė prisimena: „Mūsų tėveliai mum davė tokį labai nerealų <...> Lietuvos paveikslą, tarpkariniai Smetonos tą Lietuvą, kad ten jau taip buvo gražu ir gerai (moteris, 72)“.

Pokariu vyravusi tradicinė šeimos samprata lėmė tai, kad tėvų nuomonė buvo labai gerbiama, ir vaikai, žinodami, kad iš jų tikimasi, jog jie kalbės lietuviškai, taip ir darė. Tradicinėje šeimoje moteris augindama vaikus dažnai nedirbo, taigi ji turėjo daugiau laiko vaikams, vaikai vėliau išeidavo į darželius ar jų visai nelankydamo, taigi ir kalbai susiformuoti ir sustiprėti buvo daugiau laiko. Dažnai šeimose buvo naudojama tokia strategija – iki išėjimo į mokyklą ar darželį vaikas visai nemokomas dominuojančios kalbos, apie tokį pasirinkimą pasakoja vienas pašneko-

vas: „Mes tarėmės [su žmona] ir mum abiem lietuvybė buvo labai svarbu. Mes sakėm, kad juos išmokysim lietuviškai, o angliškai natūraliai išmoks. Ir kada pirma mergaitė ėjo į pradžios mokyklą, jina, galima sakyti, beveik nė vieno angliško žodžio nemokėjo (vyras, 74)“. Dabar nėra tokio ryškaus pasidalijimo pagal lytį, dažniausiai abu tėvai dirba, vaikų priežiūrą dalijasi tarpusavyje, vaikai daug anksčiau pradeda lankyti darželius ar mokyklas, daug greičiau susiduria su dominuojančia šalies kalba.

Daug lemia ir lietuvių bendruomenė gyvenamoje šalyje. Iš duomenų matyti, kad lietuvių bendruomenė skatina lietuvių kalbos mokymąsi, remia taip besielgiančius tėvus. Pokario bangos atveju tai yra vienas ryškiausių ir svarbiausių kalbos išlaikymo veiksnių. Dalyvavimas bendruomenės gyvenime, tos bendruomenės kūrimas, vaikų leidimas į šeštadienines mokyklas, stovyklas, įvairius kolektyvus ir tiesiog laisvalaikio leidimas su kitais bendruomenės nariais labai padėjo tėvams, nusprendusiems išlaikyti kalbą šeimoje. Viena tyrimo dalyvė taip apibūdina kalbos išmokimą: „Aš sakyčiau dabar taip: išmokau lietuviškai, žinoma, šeimoj su mamyte. Bet jeigu aš nebūčiau turėjus tos aplinkos, aš nebūčiau tiek daug kalbėjus. Ir ta kalba būtų labai kasdieniška pasilikus: ačiū, aš noriu valgyt, su diev, aš einu miegot. O taip tai mes vis tiek turėjom daugiau galimybių kalbėti lietuviškai. Ir užtat galbūt daugiau užsilaikė dar kalba (moteris, 52)“.

Dabartiniai emigrantai elgiasi įvairiai – vie ni dalyvauja bendruomenės gyvenime, kiti prisijungia kartas nuo karto, treči iš toli aplenkia. Dažnas kalbintas paskutinės bangos emigrantas teigė palaikantis santykius su savo draugais gyvenamojoje šalyje ir Lietuvoje, bet ne su lietuvių bendruomene užsienyje. Tuomet kyla klausimas, ar to užtenka jo vaikams – ar jie turės lietuvių/ lietuvių kilmės draugų, su kuriais augins savo vaikus?

– Lietuvoje šiuo metu itin populiariėja Nacionalinis diktantas. Jo globėjos Lietuvos prezidentės Daliaus Grybauskaitės teigimu, kol rašysime ir kalbėsime lietuviškai, tol bus Lietuva, o gerbti ir mokėti valstybinę kalbą yra konstitucinė kiekvieno Lietuvos piliečio pareiga. O kas labiausiai motyvuoja emigravusius lietuvius išlaikyti gimtąją kalbą? Ar Jūsų tyrimas apėmė šį aspektą?

– Pagrindiniai motyvai išlaikyti kalbą yra idėjiniai. Iš projekto duomenų matyti, kad idėja, jog „lietuvių kalba užtikrina kalbos ir kultūros išsaugojimą ir tęstinumą“ yra svarbi visoms bangoms ir visoms kartoms.

Ne mažiau svarbus ir tyrimo dalyvių išreikštas noras apsaugoti pačią kalbą, kad ji neišnyktų, nepasikeistų. Tyrimo dalyviai iš pokario bangos sakosi saugoję kalbą, nes Lietuvoje ji galėjo būti surusinta, šiuolaikiniai emigrantai saugo ją nuo neigiamos anglų ir kitų kalbų įtakos. Ne vienas tyrimo dalyvis minėjo, kad jam be galo svarbu buvo išlaikyti „vieną seniausių gyvų pasaulio kalbų“. Visi šie idėjiniai motyvai puikiai atsiskleidžia vienos pašnekovės išsakytose mintyse: „Yra tokių, kurie galvoja: kokia čia prasmė, mes niekad negrįšim į tą Lietuvą, bet vis tiek, jeigu net negrįši į Lietuvą, juk kalba čia yra, seniausia gyva kalba pasaulyje, yra šioks toks noras ją mokėt, ne tiek, kad gerai, niekad negalėjom savo vaikam sakyti, kad praktiška, kadangi jau tikrai jau buvom giliai įsitikinę, kad Lietuva niekad nebus laisva, bet mes sakėm, kad yra garbė. Jūs turit išlaikyt tą kalbą, kadangi mes nežinom, kas ten darosi, ten rusifikacija labai veikli vyksta, tai mes maždaug dėl tokių visokių priežasčių išsaugojom tą kalbą savo namuose (moteris, 68)“.

Labai svarbus kalbos išlaikymo motyvas yra ir noras turėti du pasaulius, dvi artimas ša-

lis, dvi kultūras. Tyrimo dalyviai, išmokę lietuviškai, dėkoja tėvams už tokią galimybę, už pasaulio matymą iš skirtingų pusių. Tokiomis mintimis dalijasi viena pašnekovė: „Žinot kitą kalbą ir suprasti tą kultūrą iš tos kalbos, tai yra tik dovana, tai čia kaip aš priimu lietuvių kalbą <....>. Kuo daugiau kalbų žinai, tuo tvirtesnis gyvenimas (moteris, 37)“.

Aišku, ne kartą buvo įvardytas ir praktinis motyvas – tiesiog gerai yra mokėti kelias kalbas. Vienas respondentas, be idėjinių motyvų vaikams sakėsi pabrėžęs ir praktinę pusę: „Jūs [vaikai] esate lietuviai, čia yra jūsų kraujas, gyvenime niekad nepakenks, jeigu tu dvi kalbas mokėsi. Ir jie tai tą labai suprato ir ir per daug nesispardė (vyras, 74)“.

Respondentai mini ir tai, kad reikia mokėti susišnekėti su kitais lietuviais, ypač su giminėmis ir kitais artimaisiais Lietuvoje ir ne Lietuvoje. Dabartiniams emigrantams atrodo labai svarbu, kad vaikai mokėtų susišnekėti su giminėmis Lietuvoje: „Vaikai grįžta į Lietuvą šešiom savaitėm, turi mokėt susikalbėt su visom giminėm. Kai diedukai paskambina ar ką, vaikai turi mokėt susišnekėt. Normaliai, ne tiktai, kad ‘ja’, ‘nein’ (moteris, 32).“

– Kokius pagrindinius trukdžius išlaikyti lietuvių kalbą emigracijoje išskyrėte?

– Pats didžiausias kliuvinys perduodant kalbą yra vaikų priešinimasis – ne visi vaikai nori išsiskirti iš dominuojančios visuomenės, iš bendraamžių, dažnas jų nori pritapti. O tokie egzotiški tėvai, kurie kalba niekam nežinoma kalba, tampa tarsi kliuviniu priptapti. Jei vaikas mano, kad mokėti dar vieną kalbą yra vertybė ir jis gali į pasaulį žiūrėti kelių kultūrų akimis, situacija tėvams yra daug lengvesnė. Bet kol vaikas mažas ir apie vertybes nemąsto, reikia rasti patrauklių būtų pritraukti prie kalbos, jokių būdu neversti prievarta. O tie patrauklūs būdai labai paprasti, visais laikais tie patys – draugai, įdomi veikla, knygų skaitymas prieš miegą, ledų porcija sėkmingai užbaigus lituanistinės mokyklos metus.

Dar vienas didžiulis kliuvinys – įsigalėję mitai. Jei tėvai užaugo šeimoje, kurioje buvo vartojama viena kalba, jiems sunku auginti dvikalbį vaiką, jie bijo, kad jis vėliau pradės kalbėti, neišmoks nė vienos kalbos gerai ir pan. Nors mokslškai įrodyta, kad tai nėra tiesa, bet vis tiek šie mitai yra labai stiprūs.

Dar viena priežastis, lemianti kalbos neišlaikymą yra galvojimas tik apie praktiškumą, ypač jei ir kiti veiksniai nėra palankūs kalbai išlaikyti. Jei emigruojama iš nevilties, jei nuomonė apie Lietuvą neigiamą, jei labai norima prisitaikyti emigracijos šalyje, jei šalia nėra lietuvių bendruomenės arba į tą bendruomenę nesinori eiti, jei tikimasi, kad vaikas, jau namuose kalbėdamas dominuojančia kalba, lengviau prisitaikys prie tos šalies visuomenės, tėvai apsisprendžia kalbėti su vaiku tos šalies kalba. Tačiau ar tokie tėvai neatima iš vaiko dar vienos šalies ir kalbos, kuri galėtų būti jų savastis?

– Teko klausyti Jūsų paskaitos apie emigrantų kalbą Vienoje (Austrija). Daugelyje Jūsų pristatytų grafikų – būtažodžiai „K1“, „K2“... Pasirodo, tai – gimtosios kalbos išlaikymas pirmoje emigrantų kartoje, antroje ir t. t. Tyrimo duomenys net atskleidžia, kurioje kartoje žybsi raudona pavojaus lemputė, reiškianti, kad lietuvių kalbai gresia išnykimas, tiesa?

– Susidūrus dviem kalboms, gimtajai / paveldėtajai kalbai gresia išnykimas, nes ji nelygi pagal dydį, galią, gyvybingumą ir prestižą. Kalbos neišlaikymas – perėjimas nuo vienos kalbos prie kitos, susidūrus dviem kalboms imigracijos situacijoje, o kalbos išlaikymas atvirkščiai – kai kalbinė bendruomenė išlaiko savo kalbą tokiomis aplinkybėmis, kurios palankios pereiti prie kitos kalbos. Gyvenantys emigracijoje puikiai suvokia, kad kalbos išlaikymas nėra savaime įvykstantis dalykas, tam reikia nuolatinių sąmoningų pastangų. Palikta savaiminei eigai paveldėtoji kalba paprastai išnyksta.

Tipiška situacija yra tokia: emigravę asmenys yra iš esmės vienakalbiai, aišku, jie gali mokėti ir paprastai moka kitų kalbų, bet tai yra užsienio (svetimosios) kalbos. Jų vaikai, gimę jų gimtojoje šalyje arba emigracijos šalyje, jau yra dvikalbiai, paprastai gyvenamosios šalies kalbą mokantys geriau nei tėvų gimtają kalbą, o jų vaikai jau yra vienakalbiai, gerai mokantys tik gyvenamosios šalies kalbą. Jei ši anūkų karta moka ir senelių gimtają kalbą, tai jos žinių paprastai nepakanka, kad būtų galima ją perduoti tolesnėms kartoms, tad kalba išnyksta. Aišku, būna ir išimčių, bet tas priklauso nuo sąmoningų pastangų išlaikyti kalbą. Kai kuriose bendruomenėse

kalba gali būti išlaikoma per kartų kartas.

Taigi realus paveldėtosios kalbos išnykimo pavojus iškyla ties antrąja karta, nes ji silpniau moka paveldėtąją kalbą nei gyvenamosios šalies, paveldėtąja kalba tik namuose. Antroji karta gali nuspręsti nebemokyti savo vaikų paveldėtosios kalbos, nes jos išlaikymas reikalauja nemažų sąmoningų pastangų, be to, dažnai kuriamos mišrios šeimos. Dėl įvairių nuostatų susidūrimo, kompromisų neradimo, pasirenkama gyvenamosios šalies kalba. Taisyklė yra tokia: jei vienas iš tėvų – dominuojančios grupės atstovas, tikėtina, jog vaikai kalbės tik jo kalba. Aišku, dabar vis garsiau kalbant apie tai, kad daugiakalbystė yra geras dalykas, vis didėjant tolerancijai etninių mažumų kalboms, atsirandant vis daugiau politinių sprendimų siekiančių išsaugoti kalbinę įvairovę (pavyzdžiui, ES nuostata saugoti kalbas), dažna mišri šeima pasirenka kalbėti abiem tėvų kalbomis, tad taisyklė gali ir nepasitvirtinti. Daug lemia ir smarkiai išaugusios galimybės aplankyti tėvų šalį, praleisti joje atostogas, pastiprinti kalbą natūralioje aplinkoje.

Iš mūsų projekto duomenų matyti, kad lietuvių kalba per kartas užleidžia vietą šalies kalbai. Aš analizavau JAV ir Vokietijos duomenis, palyginkime: iš tų, kurie iš Lietuvos išvažiavo būdami vaikai kartu su tėvais, 99 proc. sako, kad jų pirma išmokta kalba yra lietuvių, bet tik 53 proc. sako, kad tai kalba, kurią jie geriausiai moka. Iš tų, kurie gimė ne Lietuvoje, 96 proc. sako, kad jų pirmoji kalba buvo lietuvių, bet tik 9 proc. sako, kad tai kalba, kurią jie geriausiai moka, o iš tų, kurių jau tėvai gimė ne Lietuvoje, 29 proc. sako, kad jų pirmoji kalba buvo lietuvių, o kad tai kalba, kurią jie geriausiai moka, – 6 proc. Ką galima pasakyti apie šiuos duomenis, ar jie pesimistiniai ar optimistiniai? Kad gyvenamosios šalies kalba yra ta, kurią respondentai geriausiai moka, turbūt yra natūralus faktas, juk šia kalba jie gavo išsilavinimą, šia kalba kalba visa aplinka, išskyrus etninę bendruomenę, gimines ir lietuvių kilmės draugus. Tai, kad dauguma tėvų renkasi mokyti lietuvių kalbos yra optimistinis faktas. Tai, kad trečdalis (29

proc.) tokių, kurių jau tėvai gimė svečioje šalyje, pirmoji kalba buvo lietuvių kalba, yra faktas, rodantis, kad lietuvių kalbos gyvybingumas emigracijoje yra stiprus, o ar trečdalis daug ar mažai – čia jau interpretacijos dalykas.

– Susipažinote su daugybe emigravusių lietuvių. Kokios jų mintys bei patirtys labiausiai nustebino, ar visus pavykdavo „prisijaukinti“?

– Visą laiką stebėjausi pokario bangos pozicijos išlaikyti kalbą stiprumu. Tai man buvo puikus pavyzdys to, kad mintis yra visagalė. Juk grįžti į Lietuvą nebuvo jokių galimybių (ne tik gyventi, bet ir aplankyti artimuosius, šalį, paatostogauti), tad priežastys buvo daugiau idėjinės, o ne praktinės, tas darė labai stiprų ir įkvepiantį išpūdį. Atsidūrusi jų gyvenamoje aplinkoje (darėme kelias ekspedicijas į JAV ir į Vokietiją), pamačiusi, kad, praktiškai galvojant, lietuvių kalba išvis nereikalinga gyvenamojoje šalyje, supratau, kokį didelį darbą padarė tie, kurie perdavė kalbą savo vaikams, ypač tolesnėms kartoms. Juk emigracijoje lietuvių kalba nebėra natūrali, apie ją reikia galvoti specialiai, kartais net reikia sąmoningai galvoti, kur ją būtų galima vartoti. Be to, tai nėra viena iš tarptautinių kalbų, labai dažnai aplinkiniai net nežino, kur ta Lietuva yra, o, jei žino, tai vis tiek mano, kad jos sostinė Ryga.

Man pačiai projektas buvo iš tiesų labai įdomus ir kaip tyrėjui, ir kaip žmogui. Atrodytų, klausai apie kalbą, nieko neklausi asmeniškai – kokias kalbas moka, kur jas vartojate, ką galvojate apie lietuvių kalbą, ar jos mokote, mokytumėte savo vaikus, bet dažnas tyrimo dalyvis per kalbą papasakoja viso savo gyvenimo istoriją, gyvenimą emigracijoje, vedybas ar skyrybas, džiaugsmus ir rūpesčius dėl vaikų, prieš tave atsiveria kito žmogaus pasaulis. Tas buvo labai stipru, per kai kuriuos interviu teko ir ašarą nubraukti – verkia žmogus, kurį kalbini, verki ir tu. O paskui labai sunku į interviu žiūrėti ir juos analizuoti, nematai nei veiksmų, nei strategijų, matai tik tuos žmones, kurie pasakojo. Šis tyrimas labai subrandino mane ir kaip tyrėją, ir kaip žmogų.

Šventė baigėsi...

Atkelta iš 1 psl.

„Dainavos“ ansamblis Vingio parke

Vitaliaus Zaikausko nuotr.

„Be galo džiaugiamės, kad šiemet prie vieno Dainų šventės stalo susėdo toks gausus būrys lietuvių iš viso pasaulio. Šiais metais minimas jubiliejus mus paskatino sukurti dar išpūdingesnę šventės programą, kupiną dėmesio ne tik tradicijoms, bet ir naujovėms. Norime dar kartą padėkoti visiems, kurie kelerius metus rengė pasirodymus – kolektyvų vadovams, atlikėjams ir visiems, prisidėjusiems kuriant šią išpūdingą šventę“, – sakė Dainų šventės direktorius Saulius Liausa. Pasak jo, netrukus prasi-dės pasirengimas naujai, jau dvidešimtajai Dainų šventei.

Šalia tradicinių renginių – dainų ir šokių, folkloro dienų, ansamblių vakaro ir kitų renginių – 90-ies metų jubiliejų šventusi Dainų šventė šiemet dovanojo ir naujovių. Teatro metams ir Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms buvo skirti Teatro dienos pasirodymai, šalia Valdovų rūmų išikūrus Vaikų amatų miestelis bei teatralizuotas bal-tų genčių istorinių kostiumų pristatymas.

Unikalią šventės atmosferą kurti padėjo šiuo-

laikinės technologijos bei įvairūs meniniai spren-dimai. Per beveik savaitę trukusią Dainų šventę metu buvo pristatyta net dvylika įvairiausių meno prog-ramų, kurias sudarė beveik 170 autorinių kūrinių, iš jų net 55 buvo nauji.

Liepos 6 d. pirmą kartą paskelbta ir Tautinio kos-tiumo diena, kurios metu buvo demonstruojamos tautinio kostiumo drabužių kolekcijos. Tautiniais kostiumais pasipuošė daugiau nei 20 tūkst. Dainų šventės dalyvių, o specialūs kostiumai pasiūdinti ir visiems Dainų dienos dirigentams. Specialiai Dainų šventei dizainerės Jolanta Rimkutė ir Ieva Ševia-kovaitė sukūrė šiuolaikinio tautinio kostiumo ko-lekciją.

Šventė taip pat pakvietė dalyvauti įvairiose pramogose, išbandyti senuosius amatus. Joje daly-vavo atlikėjai iš Lietuvos, Australijos, Argentinos, Baltarusijos, Didžiosios Britanijos, JAV, Kanados, Latvijos, Lenkijos, Rusijos, Švedijos, Ukrainos, Urugvajaus ir Vokietijos.

Juozo Kaminsko duktė Vida Brakauskas. Nuo jos į kairę stovi sūnūs Šarūnas, Gintaras ir Kęstutis bei sūnė Ramūnas Beinortas.

Juozas Kaminskas – Panevėžio berniukų gimnazijos abiturientas. 1922. Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos muziejaus nuotr.

Juozo Kaminsko palikuonys rinkosi Panevėžyje

LIJANA NATALEVIČIENĖ

Panevėžys seniai buvo matęs toki gausų būrį svečių iš užjūrio. Panevėžio miesto dailės galerijoje gegužės 30 d. į dailininko Juozo Kaminsko (1898–1957) parodos atidarymą suvažiavo ne tik Lietuvoje gyvenanti gausi dailininko giminė, bet ir svečiai iš JAV: dailininko duktė Vida Kaminskaitė-Brakauskas, jos vyras Vaidevutis Brakauskas, sūnus Šarūnas su žmona Alda ir vaikais Viktoru bei Krista, sūnus Kęstutis ir jaunėlis Gintaras su žmona Beth. Parodos, įtrauktos į Panevėžio – Lietuvos kultūros sostinės renginių programą, atidaryme dalyvavo Panevėžio meras Vitalijus Satkevičius, J. Balčikonio gimnazijos direktorius Raimondas Dambrauskas, buvęs ilgametis šios mokyklos direktorius, kraštotyrininkas, J. Kaminsko veiklos tyrinėtojas Vytautas Baliūnas, garbaus amžiaus panevėžiečiai, buvę dailininko mokiniai, meno mylėtojai.

Parodą parengė Panevėžio miesto dailės galerija, bendradarbiaudama su Nacionaliniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi, Panevėžio J. Balčikonio gimnazija, saugančia J. Kaminsko archyvą ir J. Kaminsko šeimą. Čia eksponuojami ne tik menininko dailės darbai, bet ir gausi archyvinė medžiaga: dokumentai, valstybiniai apdovanojimai, šeimos fotografijos ir paties J. Kaminsko darytos nuotraukos – jis buvo pirmos lietuviškos, fotografijai skirtos knygos „Fotografai mėgėjai“ (Klaipėda, 1925) autorius. Nuotraukas parodai atrinko Panevėžio kraštotyros muziejaus vyresnioji muziejininkė, fotografijos specialistė dr. Zita Pikelytė. Giminių pastangomis išleistas informatyvus ir geros kokybės katalogas.

J. Kaminskas pirmą kartą sulaukė deramo dėmesio. Dailininkas, pedagogas, visuomenininkas, be kurio meninės ir pedagoginės veiklos neįsivaizduojamas tarpukario Panevėžio kultūrinis gyvenimas, sovietmečiu buvo ignoruojamas kaip emigrantas ir sistemai neįtikęs asmuo. Jo indėlis į tarpukario Panevėžio kultūrą nenusileidžia šiaurinėms Gerardo Bagdonavičiaus nuopelnams – ne tiek daug profesionalių dailininkų priešakyje gyveno atokiau nuo dailės centrų. Tačiau G. Bagdonavičius, likęs sovietinėje Lietuvoje, tapo šiaurinė pasididžiavimu, tuo tarpu panevėžietis J. Kaminską prisimename tik dabar.

Dailininko gyvenimas buvo spalvingas, prašyte prašytusi rašytojo plunksnos. 1908–1914 m. būsimasis dailininkas lankė Panevėžio realinę mokyklą. Prasidėjus Pirmajam pasauliam karui, jis su keliais rubliais ki-

Juozas Kaminskas. Tėvynės sargyboje. 1955. Drobė, aliejus, 60 x 76.

šenėje, keliavo į Tolimuosius Rytus, ketindamas nuplaukti į Ameriką – už Atlanto gyvenęs brolis Kazimieras žadėjo atsiųsti laivakartę. Pasiekęs Mandžiūrijos sieną, pasuko atgal, kadangi nutrūko ryšys su broliu. Buvo sučiuptas žandarų, priverstas tarnauti caro armijoje. Pabėgęs iš jos, pateko vokiečių nelaisvėn. Kad nemirtų iš bado, vokiečių Dancigo karo belaisvių stovykloje virė ilgėlių sriubą.

Tik 1918 m. J. Kaminskas grįžo į Lietuvą. Kai tėvynės laisvei iškilo pavojus, dar gimnazistas dalyvavo nepriklausomybės kovose – 1919 m. prieš bolševikus, 1920 m. – prieš lenkų kavaleristus, prasiveržusius beveik iki Panevėžio. Pasibaigus mūšiams, tęsė mokslus Panevėžio berniukų gimnazijoje, kurią baigė 1922 metais. Buvo sportiškas, gerai čiuožė, užsiėmė tenisu, turizmu. Gimnazijoje piešimo mokytojas, skulptorius Juozas Zikaras (1881–1944) atkreipė dėmesį į gabų jaunuolį, skatino toliau mokytis dailės. J. Kaminskas lankė J. Zikaro dailės studiją Panevėžyje. Finansiškai remiamas Amerikoje gyvenusio brolio, 1924–1925 m. studijavo architektūrą Karališkojoje architektūros mokykloje Romoje, 1925–1926 m. – tapybą Angers aukštojoje dailės mokykloje (École régionale des beaux-arts d'Angers) Prancūzijoje.

Grįžęs į Lietuvą mokytojavo Lazdijų „Žiburio“ gimnazijoje, vėliau grįžo į gimtąjį miestą, dėstė piešimą Panevėžio gimnazijoje. Dėl ramaus, taktiško ir principingo būdo buvo moksliviu ir kolegų gerbiamas. Skatino mokinius domėtis liaudies menu, piešti kryžius ir koplytstulpius, lietuviškais raštais marginti rankdarbius. 1932–1942 m. J. Kaminskas dirbo žmonos Teodoros Mataitytės rankdarbių įmonėje „Juosta“, kuri propagavo lietuvių liaudies meną, prekiaavo audiniais, rengė audimo kursus. Dailininkas rašė straipsnius meno klausimais, buvo Lietuvos kariuomenės savanorių sa-

jungos (nuo 1927) ir Šaulių sąjungos (nuo 1929) narys, šios sąjungos Panevėžio skyriaus sekretorius, Lietuvos verslininkų sąjungos Panevėžio skyriaus pirmininkas ir sekretorius.

Ramų gyvenimą nutraukė sovietų okupacija. 1940 m. J. Kaminskas buvo NKVD suimtas kaip liaudies priešas. Paleistas į laisvę kurį laiką mokytojavo Panevėžyje, 1944 m., artėjant karo audrai iš Rytų, skaudama širdimi paliko Lietuvą. Pasirinko savanorišką tremtį, kad išvengtų prievartinės. Kaminskų šeimą kaip relikviją lydėjo Lietuvos žemės žiupsnelis, paimtas su savimi „paliekant Lietuvoje savo artimuosius, senolių kaulus, tėvų ir karžygių kapus, senas sodybas ir kryžiais bei smūtkeliais nusagstytus pageltusius laukus“. Šiuos žodžius J. Kaminskas parašė 1945 m. jau Vokietijoje, dar griaudžiant patrankoms, prisiglaudęs vokiečių ūkininko prie Amendorfo (Bavarija) sandėliuke.

1945–1949 m. J. Kaminskas su šeima gyveno Hanau karo pabėgėlių stovykloje, kurioje laikiną priebėgą rado apie keturis tūkstančius lietuvių, mokytojavo šios stovyklos lietuvių gimnazijoje. Dailininkas aktyviai dalyvavo stovyklos bendruomeniniame gyvenime, puošė minėjimų sales ir koplyčias. Gimnazijoje ir privačiuose namuose buvo galima išvysti jo pieštus Vyčius. Stovyklos lietuviai organizavo meno saviveiklą, steigė kultūrines organizacijas, tarp jų ir Dailės studiją, kuriai vadovavo J. Kaminskas.

Penktojo dešimtmečio pabaigoje stovyklose gyvenę lietuviai kėlė sparnus, ieškojo nuolatinių gyvenimo vietų JAV, Kanadoje, Pietų Amerikoje, Australijoje. Tik nedaugelis liko karo nualintoje Europoje. J. Kaminskas liko Vokietijoje, čia stengėsi įleisti šaknis. Tapė, savo paveikslus pardavinėjo Amerikos lietuviams. 1956 m. jau sergantis dailininkas su šeima paliko Vokietiją ir išvyko į JAV. Mirė 1957 m. kovo 10 dieną Čikagoje. Palaidotas Či-

kagos Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. 1963 m. antkapinio paminklo (pagal Ramojaus Mozoliausko projektą) švenčinimo proga Čikagoje surengta J. Kaminsko paveikslų paroda.

Didžiausią Juozo Kaminsko kūrybinio palikimo dalį sudaro tapybos darbai, nors dailininkas kūrė ir grafiką, nesibodėjo taikomosios veiklos – dalyvavo pašto ženklų (II premija viename iš konkursų), Žemės banko čekių konkursuose, laimėjo 50 centų monetos konkursą (1924), nors moneta nukalta pagal J. Zikaro projektą. Piešė atvirukus, knygų viršelius, vinjetes, iliustravo periodinius leidinius, knygas, projektavo tekstilės dirbinius. Buvo produktyvus. Rengdamas parodas, nupatydavo šimtus paveikslų.

„Esu peizažistas ekspresionizmo rėmuose, – gyvendamas Vokietijoje apibūdino save. – Pasirinkau šią tapybos rūšį todėl, kad ji duoda galimybės vaizdais išreikšti savo tėvynės meilę ir grožį, lengva surasti savo paveikslui temą, o tapant gamtoje belieka tik pasirinkti vaizdą, suderinti spalvas ir taip išsprauti kurį nors mūsų gražios tėvynės kampelį į savo paveikslo rėmus“.

Dailininkas sėmėsi įkvėpimo iš gimtojo krašto gamtos, tapė akvarele ir tempera, rečiau aliejumi romantiškus Lietuvos kaimo vaizdus, su sodybomis, pakrypusiais kryžiais, senomis kapinaitėmis, tolin vingiuojančiais keliukais („Kaimo kapeliai“, 1947; „Ant kalvos“, 1955). Siekė begalinės erdvės išpūdzio, todėl rinkosi žemą horizonto liniją, palikdamas vietos jausmus perteikiančiam permainingam dangui. Mėgo saulės apšviestas upių ir ežerų pakrantes, medžiais apaugusias kalvas. Iš impresionizmo perimtas šviesus koloritas ir apšvietimo efektai suteikdavo paveikslams pakylėtos, poetiškos nuotaikos, impulsyvūs potėpiai, spalvų kontrastai – vidinės ekspresijos. Kartais gamtovaizdžius nuspalvindavo dramatiškos nuotaikos, ekspresija, kai kada prasisiskverbdavo simboliniai motyvai („Audra“, 1939).

J. Kaminsko kūryba turėjo ne tik estetinę, bet ir visuomeninę reikšmę. Net ir nesišliedamas prie madingų modernistinių srovių, nekeldamas kūryboje sudėtingų plastinių uždavinių, dailininkas, tiek gyvendamas Lietuvoje, tiek išeivijoje, gebėjo rasti kelią į žiūrovų širdis, žadinti jų patriotinius jausmus, skatinti poreikį tautiniam menui. J. Kaminsko asmenybę galima laikyti vienu iš paskutiniųjų lietuvių dailės atradimų. Jo meninė veikla skatina apibendrinimus apie dailininko vaidmenį tarpukario Lietuvoje, pilietinės savimonės reikšmę asmenybei, apie menininko emigranto likimą.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Apdovanojo Lietuvai nusipelnčius žmones

Darius Polikaitis į Prezidentūrą atvyko su visa šeima. Roberto Dačkaus nuotr.

Vilnius (Prezidentės spaudos tarnyba) – Liepos 6 d. Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė Valstybės dienos proga už nuopelnus Lietuvai ir už šalies vardo garsinimą pasaulyje valstybinius apdovanojimus įteikė Lietuvos ir užsienio valstybių piliečiams.

Valstybės ordinais ir medaliai įteikti beveik 40 asmenų. Tarp jų, už nuopelnus stiprinant Lietuvos karinį bendradarbiavimą ir narystę NATO bei euroatlantinėse struktūrose apdovanotas Lietuvos kariuomenės vadas, generolas leitenantas Arvydas Pocius; Lietuvos roko grupės „Antis“ vadovas ir dainininkas, jaunimo patriotizmo puoselėtojas architektas Algirdas Kaušpėdas; Lietuvos teatro, kino ir televizijos aktorius, režisierius, lietuvių literatūros klasikos propaguotojas Ro-

landas Kazlas ir kt. Taip pat įvertinti asmenys, nuspelnę „Dainų šventės“ tradicijų puoselėjimui: Kultūros ministerijos Regionų kultūros skyriaus vedėja, aktyvi kraštotyrininkė, kultūrologė, regionų paveldo, Lietuvos kraštų etnokultūros puoselėtoja Irena Seliukaitė; Lietuvos rusų dramos teatro baletmeisterė, aktyvi dainų švenčių Ansamblių vakarų organizatorė ir režisierė, šokių ir choreografinių kompozicijų dainų šventėse organizatorė Leokadija Dabužinskaitė; lietuvių meno ansamblio „Dainava“ dirigentas ir meno vadovas, Palaimintojo Jurgio Matulaičio Misiijos vaikų choro „Vy-turys“ steigėjas ir vadovas, lietuviybės ir Lietuvos nacionalinės kultūros puoselėtojas išeivijoje (JAV) Darius Juozas Polikaitis ir kiti.

Tvirti ryšiai su JAV sustiprins Lietuvos saugumą

Klaipėda (Prezidentės spaudos tarnyba) – Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė apsilankę Jungtinių Amerikos Valstijų karinių jūrų pajėgų eskadriniame minininke „Oscar Austin“. JAV šeštajai karinei flotilei priklausanči laivą į Klaipėdos jūrų uostą atsiuntė demonstruodama solidarumą su Baltijos valstybėmis bei teikdama paramą stiprinant Lietuvos ir regiono saugumą. Prezidentė drauge su JAV ambasadore Lietuvoje Deborah McCarty bei JAV karinių jūrų pajėgų atstovais aptarė NATO veiksmus didinant saugumą Baltijos jūros regione, Lietuvos ir JAV dvišalį karinį bendradarbiavi-

mą. Prezidentė susipažino su laive įdiegtomis ginklų sistemomis, bendravo su karinio laivo įgula. Vizito metu valstybės vadovė stebėjo JAV oro desantininkų pasirodymą ir šuolius parašiu-tais. Prezidentė į Klaipėdą atvyko JAV karinių oro pajėgų sraigtasparniu „Black Hawk“ („Juodasis vanagas“). Į Klaipėdą atvykęs eskadrinis minininkas „Oscar Austins“ prieš tai dalyvavo tarptautinėse jūrų pratybose „Baltic Operations“ (BALTOPS), po kurių lankėsi Kylyje (Vokietija), Taline ir Rygoje. Nuolatinė laivo dislokacijos vieta yra Norfolkas (JAV).

Švietimo konkursui – daugiau kaip 400 tūkst. Lt

Vilnius (Švietimo ministerijos pranešimas) – Švietimo ir mokslo ministerija skyrė finansavimą – per 400 tūkst. Lt – užsienio lietuvių neformaliojo lituanistinio švietimo projektų konkurso laimėtojams. Bus finansuojami 54 projektai, kuriuos pateikė lituanistinės mokyklos ir kitos užsienyje registruotos švietimo įstaigos, organizacijos, vykdančios užsienio lietuvių neformalųjį lituanistinį švietimą, iš 18 pasaulio šalių. Daugiausiai projektų gauta iš Rusijos, Jungtinių Amerikos Valstijų,

Airijos, Švedijos, Baltarusijos, Vokietijos, Norvegijos, Lenkijos, Jungtinės Karalystės. Tarp finansuojamų projektų – „Neringos stovyklos stovyklautojų kultūrinis švietimas“ (JAV), Vokietijos lietuvių bendruomenės Švietimo komisijos projektas „Vasaros stovykla“, Vasario 16-osios gimnazijos projektas „Lituanistinė vaikų stovykla Vasario 16-osios gimnazijoje“ ir kt. Tokius konkursus Švietimo ir mokslo ministerija planuoja skelbti ir kitais metais.

Slovjanske iškelta Ukrainos valstybinė vėliava

Kijevas („Draugo“ info) – Ukrainos karinės pajėgos pranešė visiškai perėmusios Slovjansko ir Kramatorsko kontrolę. Ukrainos prezidento nurodymu Slovjanske ir Kramatorske Ukrainos karinės pajėgos pradėjo infrastruktūros atstatymo darbus, sureguliuavo maisto, geriamojo vandens ir kitos humanitarinės pagalbos vietas gyventojams tiekimą. Liepos 5 d. Ukrainos kariai užėmė Donecko regiono sukilėlių tvirtovę Slovjanską. Slovjanskas buvo laikomas pagrindine maištininkų tvirtove

ir pasiskelbusios „Donecko liaudies respublikos“ kariniu centru. Šalies prezidentas Petro Porošenka kariuomenei nurodė mieste iškelti Ukrainos valstybinę vėliavą. Slovjansko mieste ant vietos administracijos pastato iškelta valstybinė geltonos ir žydros spalvos vėliava, kai prorusiškų separatistų pajėgos pasitraukė iš buvusios savo tvirtovės, neatlaikiusios intensyvaus vyriausybės pajėgų puolimo. Tuo tarpu liepos 4 d. išvaduotoje Nikolajivkos gyvenvietėje pradėjo darbą laikinoji administracija ir paskirtas milicijos viršininkas.

Egipte nuteistas musulmonų brolijos vadovas

Kairas (BNS) – Egipte teismas nuteisė musulmonų brolijos vadovą Mohamed Badie ir dar 36 kitus islamistus kalėti iki gyvos galvos, tačiau daugelis jų nuteisti už akių. M. Badie, kaltintas dalyvavimu kruvinuose protestuose jau anksčiau buvo nuteistas myriop kitose dviejose bylose dėl susidorojimo su islamistų opozicija po Prezidento Mohamedo Mursi nuvertimo pernai. Egipto teismai pasaulyje susilaukė kritikos dėl virtinės mirties nuo-

sprendžių, paskelbtų daugiau kaip 200 žmonių per kelis teismo procesus. Teismo posėdžiui pirmininkavęs teisėjas sakė, kad teisiamieji buvo įsivėlę į smurto veiksmus, žmogžudystes per protestus pernai liepą, kai armija nuvertė M. Mursi, priklausiusį Musulmonų brolijai. Musulmonų brolija buvo paskelbta teroristine organizacija, kurios vadovų dauguma buvo įkalinti, tarp jų ir buvęs prezidentas M. Mursi.

Prancūzija vykdys sandorį dėl „Mistral“ laivų statybos

Maskva (BNS) – Prancūzija norėtų išsaugoti partneriškus santykius su Rusija, bet negali nematyti krizės Ukrainoje, sakė Prancūzijos ambasadorius Maskvoje Jean-Maurice Ripert. „Žinoma, mes negalime vaizduoti, kad Ukrainoje jokios krizės nėra ir nebuvo. Norėtume įnešti savo indėlį ir kartu su Rusija skatinti krizės Ukrainoje sprendimą, kad grįžtų pasitikėjimas“, – pažymėjo ambasadorius. Pasak jo, Rusija yra viena svar-

biausių Prancūzijos prekybos partnerių. 2013 metų pabaigos duomenimis, prancūziškų investicijų Rusijoje suma siekia 11,5 mlrd. eurų. Tuo tarpu Rusijos investicijų Prancūzijoje nėra daug, pažymėjo jis. J.-M. Ripert sakė, kad Prancūzija įvykdys savo įsipareigojimus dėl „Mistral“ tipo laivų pristatymo Rusijai – jei-gu nebus draudžiančių ES sankcijų. Laivai „Mistral“ bus perduodami Rusijai be jokios prancūziškos ginkluotės.

Veido uždangalo draudimas – teisėtas

Strasbourg (Bernardinai.lt) – Europos žmogaus teisių teismas paskelbė sprendimą S.A.S byloje prieš Prancūziją. Šios bylos centre buvo nuo 2011 metų Prancūzijoje įsigaliojęs įstatymas, kuris draudžia veido uždangalus viešose vietose, kaip kad islamiškas moteriškas rūbas „niqab“. Jis pridedgia visą moters veidą, palikdamas tik plyšį akims. Jauna moteris, musulmonė prancūzė, kreipėsi į teismą, tvirtindama, kad „niqab“ draudimas yra Europos žmogaus teisių konvencijos pažeidimas, ypač 8,9 ir 14 skyrių, kurie užtikrina teisę į privatų ir šeimos gyvenimą, minties, sąžinės ir religijos lais-

vę, galiausiai, draudžia diskriminaciją. Moteris pareiškė, kad visą veidą uždengiančio rūbo nešiojimas yra visiškai laisvas jos pačios pasirinkimas, jos religijos priesakų vykdymas ir jos religingumo išraiška. Išklausęs abi puses teismas pripažino prancūzų vyriausybės argumentus dėl viešo saugumo, kuris apima galimybę identifikuoti asmenis per jų veidus. Teismas taip pat pripažino prancūzų vyriausybės argumentą, kad veido uždengimas kelia grėsmę „gyvenimui kartu“, kad veidų matymas ir atpažinimas yra minimali gyvenimo visuomenėje sąlyga.

www.sott.net nuotr.

ŠVENTADIENIS

Tikroji išmintis

VYSK. KĘSTUTIS KĖVALAS

Gali nuskambėti gan keistai ta Jėzaus malda: „Aš šlovinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams.” Argi nėra kitose Šventojo Rašto vietose aukštinama žmogaus išmintis ir žmogaus gudrumas? Juk, pasak Siracido knygos, „išmintingas žmogus bus apibertas gyriumi, kas tik jį matys, vadins laimingu” (Sir 37, 24). O ir pats Jėzus savo mokinius drąsina neišsigąsti persekiojimų sakydamas: „Būkite gudrūs kaip žalciai ir neklastingi kaip balandžiai” (Mt 10, 16). Tai kas gi čia yra paslėpta nuo šio pasaulio išmintingųjų ir gudriųjų? Jėzui kalbant minioms, žmonės stebėjosi Jo išmintimi ir žodžių galia. Net sargybiniai, kurie buvo pasiūsti Jėzaus suimti, grįžo tuščiomis sakydami: „Niekados žmogus nėra taip kalbėjęs” (Jn 7, 46). Tačiau to meto „išminties” autoritetai – fariziejai ir Rašto aiškintojai – Jėzaus žodžiais piktinosi. Jie čia išvelgė apgaulę ir pavojų. Kodėl jie nesuprato ir nepriėmė Jėzaus išminties, kaip tie besiklausantys „mažutėliai”?

Jėzus nepasmerkia intelekto galios. Jėzus smerkia intelektualinę puikybę. Čia problema yra ne žmogaus galva, t. y. jo mąstymo ar supratimo galia, bet žmogaus širdis. Tai ji gali būti pilna pasididžiavimo ir puiybės. O tai užveria žmogui kelią į tikrąją išmintį. Nors ir gudriausias pasaulio žmogus, pasiekęs išsilavinimo ir mokslo pažinimo aukštumas, tačiau praradęs širdies paprastumą ir vaikišką atvirumą, praranda ir tai, kas šiame pasaulyje svarbiausia. Jis praranda galimybę pažinti Dievą ir negali užmegzti santykio su savo Kūrėju, kuris yra išminties šaltinis ir pilnatvė. Akademinės aukštumos nebūtinai reiškia žmogaus išskirtinumą Dievo akyse. Jokių mokslinių laipsnių neturintis žmogus, priėmęs Jėzaus kvietimą ateiti ir savo vargus bei prislėgtumą atgaivinti bendrystėje su Juo, tampa tikru išminčiu. Toks žmogus įgyja Jėzaus išmintį. Čia Evangelija mus moko: jei tu nori suprasti giliausius šio pasaulio slėpinius ir pažinti Dievą, kas Jis iš tikrųjų yra, ir matyti šį pasaulį Jo akimis, tu turi mokytis tapti panašus į Jėzų. O tai reiškia būti nuolankios širdies. Evangelija kviečia įsigyti mokslininko protą ir galbūt paprastos ir nuoširdžios kaimo močiutės širdį. Šis derinys gali pretenduoti į tikrąją išmintį.

Žmogus desperatiškai ieško savęs ir pasaulio supratimo, paguodos ir ramybės. Daug patarimų ir receptų skirta šiam tikslui. Tačiau visi patarimai bus veltui, jei jie bus taikomi pasipūtusiam ir savimi besididžiuojančiam žmogui. Patirtis rodo, kad toks žmogus praranda bendrystę ne tik su Dievu, bet ir bendrystę su kitais žmonėmis. Taigi jis praranda, kas šiame pasaulyje yra svarbiausia – bendrystės santykius su kitais. Tai reiškia užsidarymą į puikybės kalėjimą. Tikrosios išminties niekas už kitą žmogų negali panorėjęs įsigyti. Tai atranda kiekvienas asmeniškai. Panašiai sako vienas graikų išminčių posakis: „Sunku surasti Dievą, ir tada, kai tu Jį surandi, yra neįmanoma niekam papasakoti apie Jį.” Panašiai yra su išmintimi. Jėzus kalba apie tai, ko reikia tikrajai išminčiai įsigyti – reikia nuolankios ir atviros Dievui žmogaus širdies. Tai turi kainą, nes reikia nugaldėti savo egoizmą ir puikybę. Tačiau šių reikalavimų „našta” arba „jungas” yra švelnus ir lengvas palyginti su tomis naštomis, kurias žmonės savo gyvenime užsideda, kai kuklumo ir paprastumo patarimų nepaiso. Jėzus kviečia mus įsigyti meilės išminties. Ji apima visokį žinojimą, supratimą ir pažinimą, nes tai paties Dievo pažinimas, kuris yra Meilė. Todėl šv. Paulius ir sako: „Jei turėčiau pranašystės dovaną ir pažinčiau visas paslaptis ir visą mokslą... tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas. <...> Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi, meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta” (1 Kor 13, 2–4). Atrodo, tiek nedaug mums reikia, kad taptume tikrosios išminties savininkais. Ir vis dėlto mums reikia labai daug. Tikrajai išminčiai įsigyti mums reikia Dievo.

Linai ir Audronė Norušiai, gyvenantys Homer Glen, IL, pratęsė metinę „Draugo” prenumeratą ir paaukojo 100 dol. laikraščio leidybos išlaidoms sumažinti. Nuoširdžiai Jums dėkojame už dosnią paramą.

Viltis A. Jatulis, gyvenantis Woodland Hills, CA, atsidėkodama už kalendorių ir kalėdines atvirutes „Draugo” leidybai paremti paaukojo 100 dol. Labai Jums ačiū už paramą.

PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME
„DRAUGĄ”!
www.draugas.org
773-585-9500

DATOS ir SUKAKTYS

Liepos antra savaitė

Liepos 7 d.

- 1572 m. mirė Žygimantas Augustas, Žygimanto Senojo sūnus, Lenkijos karalius (1548–1572 m.) ir Lietuvos didysis kunigaikštis (1544–1572 m.), paskutinysis Jogailaičių dinastijos valdovas, kurio valdymo metu Lenkija ir LDK susijungė, sudarydamos konfederaciją – Abiejų Tautų Respubliką (g. 1520 m.).
- 1807 m. tarp Rusijos ir Prancūzijos sudaryta Tilžės taika. Įkurta Varšuvos kunigaikštystė, į kurią įėjo Lietuvos Užnemunė.
- 1840 m. Rusijos caro Nikolajaus I įsakymu panaikintas Lietuvos Statutas, Lietuvoje įsigaliojo Rusijos įstatymai.
- 1860 m. gimė Gustav Mahler, austrų kompozitorius ir dirigentas, vienas žymiausių vėlyvojo romantizmo atstovų (mirė 1911 m.).
- 1904 m. gimė Jonas Aistis-Aleksandravičius, lietuvių lyrikas, eseistas (m. 1973 m.).
- 1930 m. mirė seras Arthur Conan Ignatius Doyle, žymus škotų rašytojas, labiausiai žinomas kaip detektyvo „Sherlock Holmes” autorius (g. 1859 m.).
- 1967 m. mirė Vivien Leigh, anglų aktorė (gimė 1913 m.).

Liepos 8 d.

- 1497 m. Vasco da Gama išplaukė į kelionę aplink Afriką į Indiją.
- 1838 m. gimė **Ferdinand von Zeppelin**, vokiečių generolas, „Cepelino” išradėjas (mirė 1917 m.).

- 1948 m. LSSR MT nutarimu nacionalizuoti visų tikybų maldos namai, kiti bažnyčių pastatai bei kulto objektai. Pradėtas ideologinis Lietuvos Katalikų Bažnyčios puolimas.

Liepos 9 d.

- Argentina – Nepriklausomybės diena.
- 1939 m. atidarytas Žemaičių plentas.
- 1988 m. Vingio parke įvyko šimtatūkstantinis Sąjūdžio mitingas.

Liepos 10 d.

- Lietuvoje – Septyni broliai miegantys.
- 1509 m. gimė Jonas Kalvinas, vienas iš žymiausių reformacijos veikėjų, kalvinizmo pradininkas (mirė 1564 m.).
- 1895 m. gimė Carl Orff, XX a. vokiečių kompozitorius, pagarsėjęs savo kantata „Carmina Burana” iš trilogijos „Trionfo di Afroditi” (mirė 1982 m.).
- 1991 m. Borisas Jelcinas prisaikdintas pirmuoju laisvai išrinktu Rusijos prezidentu.

Liepos 11d.

- 1890 m. gimė Petras Vaičiūnas, XX a. pirmosios pusės lietuvių poetas, dramaturgas ir vertėjas (mirė 1959 m.).
- 1918 m. Lietuvos Valstybės Taryba išrinko Wurtembergo hercogą Wilhelm von Urach Lietuvos karaliumi **Mindaugu II**.

- 2002 m. mirė Bernardas Brazdžionis, lietuvių poetas, literatūros kritikas (gimė 1907 m.)

Liepos 12 d.

- 1817 m. Henry David Thoreau, amerikiečių rašytojas, poetas, natūralistas, industrinės plėtros ir globalizacijos kritikas, istorikas, filosofas transcendentalistas. H. D. Thoreau rašytinis palikimas yra gausus ir įvairialypis, tačiau pasaulinę šlovę jam pelnė du svarbiausi kūriniai: „Voldenas, arba gyvenimas miške” (Walden, or Life in the Woods) ir „Apie pilietinio nepaklusnumo pareigą” (On the Duty of Civil Disobedience), (mirė 1862 m.)
- 1917 m. Vokietija pirmą kartą panaudojo garstyčių dujas – ipritą.
- 1920 m. Maskvoje pasirašyta Lietuvos-Rusijos taikos sutartis. Rusija *de jure* pripažino Lietuvos nepriklausomybę.
- 2006 m. mirė Stasys Baranauskas-Baras, lietuvių dainininkas (tenoras), JAV lietuvių bendruomenės veikėjas. Palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse (gimė 1920 m.).

Liepos 13 d.

- 1260 m. prie Durbės ežero (netoli Liepojos) įvyko Durbės mūšis, kuriame žemaičiai, kuršiai ir estai sutriuškino Livonijos ordino pajėgas.
- 1772 m. prasidėjo antroji James Cook ekspedicija.
- 1922 m. Ambasadorių konferencija Paryžiuje pripažino Lietuvą *de jure*.
- 1930 m. Klaipėdoje įvyko sporto šventė Vytauto Didžiojo garbei.
- 1944 m. Raudonoji armija užėmė Vilnių.
- 1951 m. mirė Arnold Schonberg, austrų ir amerikiečių ekspresionizmo kompozitorius, teoretikas, pedagogas, dodekafoninės, atonaliosios muzikos pagrindėjas, naujosios Vienos mokyklos įkūrėjas. Jis taip pat tapė, priklausė ekspresionistų sambūriui. A. Schonberg išugdė du garsiausius ekspresionizmo kompozitorius Anton Webern ir Alban Berg. Kūryboje svarbūs žlungančio pasaulio vaizdavimas, grėsmės jausmas (gimė 1874 m.).

Tai pradžia tremtinio dramos antrojo akto – emigracijos. Emigracija nebe pirma. Daug pamokė likimas emigracijų po lenkų sukilimų, po Rusijos revoliucijos. Visų jis panašus. Iš pradžių entuziastinga politinė ir kultūrinė veikla, kurią gaivina tvirta viltis, kad emigracija tėra trumpas laikinis iš savo krašto pasitraukimas. Toliau reiškiasi užtrukusios emigracijos pagimdytas nuovargis, kuriame silpsta visuomeninė veikla ir prasideda vienas kito kaltinimas bei tarpusavio kova. Paskui ir tai apsilypsta, ir kiekvienas tesirūpina savo asmeniniu išikibimu į gyvenimą dėl kasdieninės duonos. Tai jau rezultatas sumažėjusios vilties ir išdžiūvusių pragyvenimo išteklų. Pirmajai imigracijos kartai biologiškai silpstant, bet dar vegetuojant, antroji karta jau imigracijoje augusi, jungiasi į vietinį gyvenimą ir virsta naujos tėvynės piliečiais bei tautiečiais. Biologiškai, tautiškai, kultūriškai įauga žmogus į naujo gyvenimo, naujos tėvynės ir naujos tautos kamieną. 367

Įtakingo katalikiškosios srovės intelektualo mintys labai direktyviškai konstravo diasporinės tautos tapatybės pasakojimą: emigracinės patirtys iš prieštaringo XIX amžiaus pratęsimos II pasaulinio karo sudaužytos Lietuvos išeivių, o jų laukia visa tai, kas jau nesyk mums ir kitiems yra nutikę. Viena vertus, liūdnas asimiliacijos pavojus ir diasporos dvilypumas, reiškiantis privalomą ištikimybę dviem tautoms. Kita vertus, ištikimybė protėvių kraštui ir sąmoningai prisiimama misija tarnauti Lietuvos laisvės reikalui ir lietuviybės užlaikymo diasporoje sumanymams. Nesvarbu, kad ateitis nėra prikaišyta vienareikšmėmis rojaus gelėmis, tačiau moralinis įsipareigojimas ir patriotinės pareigos verčia sąmoningai veikti, nežiūrint į visas galimas liūdesio priežastis.

Naujoji emigrantų banga išsinešė iš Lietuvos pačius kilniausius tautinės pareigos ir skolos savam kraštui jausmus. Kritinis intelekto kiekis šioje bangoje buvo išskirtinai didelis. Net kai kurių reikliausių mąstytojų (pvz., Vytauto Kavolio) nepasitenkinimas rodė, kad būta labai didelio sąmoningumo, labai autentiškos refleksijos ir gebėjimo kelti didžius tautos bei tėvynės likimo vaizdinius. Niekad prieš tai ir niekad po to nebuvo sukurta tiek daug lietuvių tautos kolektyvinio sąmoningumo dokumentų. Praradimo skausmas, nužemintųjų generacijos egzistencijos klausimai, labai aiškus savo misijos suvokimas, kūrybos, kaip svarbiausio egzilinės būties raiškos sąvybės, išisąmoninimas, visuomeninės būties papročių prisijaukinimas – visa tai leidžia šiandien DP vadinti *didžiąja epocha*, kuri prasidėjo Vokietijos stovyklose ir tęsėsi iki pat nepriklausomybės judėjimo Lietuvoje Kovo 11-osios išvakarėse.

Lietuvių DP stovyklų bendruomenės baigė pirmąją dramos veiksmą iškeldamos į tolimuosius Šiaurės ir Pietų Amerikos kraštus, nusidangindamos į dar tolimesnę Australiją. Naujesiems lietuvių pasaulio klajūnams su retomis išimtimis buvo lemta rasti jau iššaknijusias, gal net ir sunykusias ankstesnės lietuvių diasporos atžalas. Išskyrus Venesuelą ir Kolumbiją, kur atsirado nedidukės naujų lietuvių imigrantų grupelės, visose kitose šalyse lietuviai jau buvo palikę savo pėdsakus. O tie DP kartos bastūnai, kuriems Lietuvos istorija buvo paktikuota vidurinių mokyklų programos ir Adolfo Šapokos redaguoto va-

KARKLO DIEGAS

lietuvių pasaulio istorija

EGIDIJUS ALEKSANDRAVIČIUS

124

DP stovyklų vaikų svajonės...

dovėlio, neturėjo nustebti atradę gyvas to mokyklinio lietuvių pasakojimo iliustracijas Brazilijoje, Kanadoje ar Australijoje. Paskutinių nepriklausomybės metų tautokūra ir lietuvių pasaulio įsivaizdavimas buvo naudingas ne tiek Lietuvai, kuri buvo sovietų sutripta, kiek atsinaujinančiai ir karo dramų sukrėstai diasporai.

2. Pasaulio lietuvių bendruomenė, arba diaspora be valstybės

Karas ir pirmieji pokario metai buvo išminties patikrinimo ir gebėjimo sąmoningai bei organizuotai veikti metas. Jis lietė ne tik Lietuvą palikusius gausius karo pabėgėlių būrius, bet ir stipriausias ankstesnės išeivijos pajėgas. Net pikčiausi

A. Smetonos politiniai priešininkai, išskyrus visiškai Maskvos apakintus komunistus, skausmingai sutiko Lietuvos okupacijos faktą ir valstybės sunaikinimą. Sovietų Sąjungos represijos kėlė pasipiktinimą, o protestą dėl okupacijos JAV lietuviai laikė pirma užduotimi. Tolimesniuose pasaulio kraštuose pabirusios bendruomenės balsai nebuvo taip plačiai girdimi. Senajai išeivijai ne mažiau svarbus uždavinys buvo padėti jau ne pačiai tėvynei, bet DP stovyklose susitelkusiems ir pasirinkimų kryžkelėje atsi-

dūrusiems pabėgėliams. Jiems reikėjo ne tik materialinės, bet ypač moralinės ir politinės paramos. Amerikos kariuomenėje tarnavę lietuviai, kuriuos teko sutikti beveik visiems DP stovyklų gyventojams, buvo didelė atgaiva.

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

Daugelio prisiminamuose šmėžuoją susitikimų fragmentai, nuolat rodantys augantį pabėgėlių interesą kada nors pasiekti gentainius už Atlanto.

Kelis DP laikotarpio metus lietuvių pasaulyje buvo galima stebėti dvi susitelkimo ir organizavimosi kryptis. Pirmoji rutuliojosi pačiose DP stovyklose Vakarų Europoje. Buvo siekiama sustelkti karo pabėgėlius visuomeninei tautinei veiklai, užtikrinti jų atstovavimą tarptautiniuose forumuose, padaryti jų balsą girdimą ir suderinamą su kitų Baltijos šalių pabėgėliais, patyrusiais tuos pačius likimo išbandymus. Pamažu DP sklaidantis sugrįžimo į laisvą tėvynę viltims, karo pabėgėliams peržengiant ilgalaikės emigracijos slenksčius iš stovyklų erdvės buvo išsiveržta į platų lietuvių diasporos pasaulį. Šios krypties idėjinių ir intelektualinių lyderių galvose klostėsi nepriklausomoje Lietuvoje užgimusių organizuoto lietuvių pasaulio idėjų įgyvendinimo naujomis sąlygomis vaizdiniai.

Amerikos lietuvių organizacijos, pasiekusios didžiausią galią prieš II pasaulinį karą, tuo metu ypač aktyviai rūpinosi pagalbos pabėgėliams teikimu. Politinis faktorius ir Amerikos lietuvių balsai nedaug galėjo padėti Lietuvoje likusiems tautiečiams. Nebent per pirmųjų pokario metų JAV ir Sovietų Sąjungos santykių pereinamąjį etapą buvo nesyk bandoma padėti ištrūkti į Ameriką tiems, kurie buvo šioje šalyje gimę ir net turėję pilietybę. JAV piliečiams lietuviams kartais pasisekdavo ištrūkti net iš Sibiro lagerių. Taip iš okupuotos Lietuvos Vakarus ir lietuvių bendruomenes pasiekdavo žinios apie gentainius už geležinės uždangos.

Kadangi *šaltojo karo* pradžia taip pat reiškė ryšių tarp Lietuvos ir laisvųjų Vakarų bendruomenių sutrikimą, todėl DP stovyklose atsidūrusių tautiečių likimas tapo svarbiausias praktinės pagalbos reikalaujantis dalykas.

367. Juozas Brazaitis. Antras veiksmas prasidėjo. In: *Raštai*. Chicago, Į Laisvę fondas, 1984, t. 5, p. 81.

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

ALKOJE buvo tvarkomas BALF'o fondas

Džiuginta Stankevičienė (k.) ir Sigita Baranauskienė, LCVA darbuotojos, su BALF'o fondo dalimi.

S. Baranauskienės ir D. Stankevičienės nuotraukos

DR. MIRGA GIRNIUVIENĖ

Birželio pradžioje Amerikos lietuvių kultūros archyve (ALKA) buvo tvarkomas BALF'o archyvas. Tam tikslui į ALKĄ atvyko Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA) darbuotojos Džiuginta Stankevičienė bei Sigita Baranauskienė.

BALF'o archyvą sudaro penki fondai. Didžiausias jų yra Emigracijos ir šalpos fondas, kuriame yra dokumentų iš 1944–1967 m., tarp jų – pirmieji organizacijos protokolai, susirašinėjimai, emigrantų sąrašai, apyskaitos, dokumentai apie maisto paskirstymą, finansinę paramą ir pan. Iš viso šiame fonde yra daugiau nei 100 dėžė. Archyvarės per dvi savaites suspėjo peržiūrėti ir aprašyti 76 dėžes. Jų aprašas paskelbtas internete adresu: http://www.lkma.org/pdf_files/balfas_archyvas.pdf

Archyvarių darbas itin vertingas todėl, kad dabar mokslininkai, tyrinėjantys lietuvių pabėgėlių būklę DP stovyklose, galės lengviau surasti reikiamus dokumentus. Pvz., vienam Purdue universitetui profesorius reikėjo duomenų apie BALF'o suteiktą šalpą A. J. Greimui. ALKOS archyve rado duomenis, kurie neginčijamai parems jo tezę.

Archyvarių pragyvenimo bei kelionės išlaidas padengė Lietuvos kultūros ministerija. Tai jau antras ALKOS archyvų tvarkymo projektas, kurį parėmė Kultūros ministerija. 2013 m. jos paramos dėka Klaipėdos universiteto archyvaras Ignacas Kislauskas sutvarkė Vytauto Marijošiaus fondą.

ALKOS vadovybė yra dėkinga Lietuvos Kultūros ministerijai už šių projektų finansavimą ir tikisi sulaukti daugiau panašios paramos, kad ALKOJE sukaupti archyvai būtų mokslininkams labiau prieinami.

Archyvarės kruopščiai atliko darbą. Tai atsispindi jų prisiminimuose apie atliktą darbą ALKOJE: *Šis darbas buvo mūsų darbo, kurį pernai atlikome Lituanistikos tyrimo ir studijų centre, Pasaulio lietuvių archyve (Čikagoje), tęsinys. Ten irgi tvarkėme BALF'o dokumentus.*

BALF'o netvarkyti dokumentai buvo sudėti kartoninėse dėžėse ir saugomi viename iš archyvo kambarių. Dokumentų dėžės buvo labai apdulėjusios, kelios dėžės ir jose sudėti dokumentai buvo pakenkti pelėsio. Dokumentus tvarkyti nešėmės į kitą kambarį. Gaila, bet ant daugelio dėžių nebuvo nurodyta, kokios rūšies ar temos dokumentai

jose sudėti, tad tvarkymui dėžes ėmėme iš eilės.

Dėžėse dokumentai buvo sudėti į vokus, aplankus arba įsegti segtuvuose. Dokumentų temos ir rūšys – pačios įvairiausios. Todėl ir naujose dėžėse sudėtų dokumentų temos, rūšys labai įvairios, nes tiesiog nebuvo laiko dėžėse dokumentų aplankų sisteminti pagal dokumentų temas ar kokią kitą požymį (dokumentų rūšis, datas ir pan.).

Tvarkymo metu atskyrėme pelėsio pakenktus dokumentus, taip pat iš segtuvų su aprūdijusiomis metalinėmis detalėmis išėmėme dokumentus ir perdėjome juos į popierinius aplankus. Norim pastebėti, kad labai daug dokumentų yra susegti metalinėmis sąvaržėlėmis. Pagal dokumentų tvarkymo archyvinius reikalavimus jas visas reikia išimti, nes rūdys gadina dokumentus. Mes dalį sąvaržėlių išėmėme, tačiau visų jų išimti nesiryžome, nes tada smulkūs dokumentai, kuriomis jie susegti, pasimestų vieni nuo kitų (pvz. nuotraukos nuo laiškų, susirašinėjimo su vienu asmeniu dokumentai ir pan.). Nuotraukas reikėtų saugoti sudėtas į vokus, bet šį darbą galima būtų atlikti tik turint labai daug laiko ir tada, kai dokumentai jau būtų susisteminti į bylas. Sunumeruotus aplankus dėjome į naujas dėžes, jas sunumeravome, sudarėme dėžių ir jose esančių aplankų (su trumpu dokumentų aprašymu) sąrašą.

ALKOJE saugomi BALF'o dokumentai atsispindi jo veiklą nuo pat įsteigimo pradžios – 1944 m. Vėliausi dokumentai, kuriuos mes aptikome tvarkydamos šį fondą – 1967 m. Pasaulio lietuvių archyve Čikagoje saugomi BALF'o dokumentai atsispindi jo veiklą iki pat uždarymo – 2008 m. Mūsų nuomone, geriau būtų juos sujungti į vieną ir sudaryti bendrą BALF'o fondą. Tyrinėtojams yra patogiau, kai visi vienos organizacijos dokumentai saugomi viename archyve. Taip pat tada lengviau atrinkti besidubliuojančius dokumentus, jų kopijas.

Archyvarės gyveno Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos Seserų

vienuolyne. Apie gyvenimo sąlygas jos taip atsiliepė: „Pasinaudodamos proga norime dar kartą nuoširdžiai padėkoti visoms seselėms vienuolėms, kurios mus globojo visą mūsų viešnagės Putname laiką. Ypatingus padėkos žodžius norime perduoti seseriai Margaritai, kurios dėka mes aplookėme ir indėnų muziejų.“

Kviečiame aplankyti ALKĄ Putname, 37 Mary Crest Drive, o jei tai per toli, prašome užsukti į ALKĄ internete adresu www.lkma.org/alka.htm.

Dr. Mirga Girniuvienė – Amerikos lietuvių kultūros archyvo pirmininkė

Amerikos lietuvių kultūros archyvas yra saugomas šiame pastate.

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA, LENKIJA

Asmeninių siuntų tel.: **708-907-3000**

Siuntinių paėmimas iš namų: **630-774-2136**

SIUNTINIŲ PRIĖMIMO VIETOS

SMILGA 2819 83rd St. Darien, IL 60561 Tel: 630-427-0929

EXCEL INSURANCE 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700

ATLANTIC EXPRESS CHICAGO 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919

LITHUANIA PLAZA 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866

KUNIGAİKŠČIŲ ŪŽEIGA 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622

RŪTA 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882

ALWAYS WITH FLOWERS 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339

EURUS DELI 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290

BALALAIKA MUNDELEIN 368 Townline Rd., Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6660

WONDERS OF NATURE 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-229-9450

BOČIU MENĖ 14911 127th St., Lemont, IL 60439 (Dirba tik savaitgaliais)

Centrinio ofiso adresas.:
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Pigiau grybų? Trumų medus

ANGELĖ KAVAKIENĖ

Kada mums paskambino vienas vyras ir paklausė, ar žinome ką nors apie trumų (dar plačiai žinomų kaip triufeliai, nors šie grybai nieko bendra neturi su šokoladu) medų, atvirai prisipažinau, kad nieko nežinau, tačiau pažadėjau sužinoti. Pažadėjau, kadangi neišsivaizdavau, kad šį pažadą bus nelengva ištesėti.

Spausdinti šaltiniai davė labai mažai. Radau informacijos apie į medų įmaišytus arba jame mirkytus trumus, iš jų padarytą grybų trauktinę ir pan., bet nieko – apie trumų medų. Ta-

čiau už gerus darbus gauname atlyginimą: naršydama po įvairiausių pristatymų, apdovanojimų bei parodų eksponatų aprašymus, netikėtai radau medų, kuris turbūt atitinka mums skambinusio intereso kriterijus. Tai trumų medus, kuris nekainuoja 2000 eurų už kilogramą, neauga po žeme, nėra grybas, jo nepamatysi restorano patiekalų sąrašuose, tačiau turi tas pačias savybes, kaip daugeliui žinomas grybas trumas.

Pasirodo, kad Makedonijoje jau nuo biblinių laikų yra renkamas medus, kurio sudėtis visu 100 procentų atitinka trumų sudėtį. Jis turi net balty- mų, kurių neturi paprastas medus. Tiek trumai, tiek trumų medus pade- da užsiauginti raumenų masę, pakeisti pažeistas ar mirusias ląsteles, gene- ruoti fermentus ir hormonus. Trumų

medus sustiprina viso organizmo funk- cijas, protinį bei fizinį aktyvumą, šia- me meduje esantis ekologinis selenis turi antivėžinį poveikį, trumų medus padeda žmogaus kūnui kovoti prieš in- fekcijas ir peršalimą, prieš anemiją, iš- valo organizmą nuo moderniosios me- dicinos padarinių, turi afrodiziakiškų savybių, mažina artrito skausmą, ge- rina širdies darbą, net sumažina krau- jo spaudimą. Šis medus vartojamas ir kosmetikoje, nes padeda atgaminti pa- žeistas ar senstančias ląsteles, suteikia odai elastingumą.

Pasirodo, kad apie šį medų žmonės žinojo nuo seniausių laikų, jį vartojo ne kaip maistą, o kaip vaistą, labai brangino ir žinojo jo gy- domąsias savybes. Mūsų lai- kais biblinę išmintį patvirtino Belgijos, Šveicarijos, Makedo- nijos mokslų akademijų labo- ratorių tyrimai, trumų me- duje radę daugiau nei 70 įvai- riausių sudedamųjų dalių – vitaminų, mineralų, amino rūgščių

Įdomu tai, kad šiandieni- nis žmogus vis dažniau siekia grįžti prie natūralių švelnaus poveikio gamtos siūlomų vaistų ir mažiau var- toti stipriai veikiančių cheminių vais- tinių medžiagų. Mokslininkai ir gy- dytojai susiduria su netikėtais išgiji- mais, naudojant natūraliąją mediciną, todėl vis daugiau skiria dėmesio seno- viniams receptams, kurių pagrindu kartais kuria ir naujus vaistus.

Tačiau jei patiems gamintis vais- tus iš grybų būtų pernelyg sudėtinga ir net pavojinga, tai naudojant trumų medų tokio pavojaus sveikatai nėra. Tiesa, tokį medų naudoti maistui gal būtų kiek brangoka, tačiau palyginus su vaistų kainomis, toks medus yra ne tik pigesnis, bet ir suteikia daugiau sal- daus malonumo nei dažniausia kartūs vaistai. Be to ir neturi jokio pašalinio poveikio jūsų sveikatai.

A † A NIJOLĖ SIRTAUTĖ BIKULČIENĖ

Sunkios ligos iškankinta užgeso 2014 m. liepos 3 d. sūnaus namuose.

Dideliame nuliūdime liko: sūnus Algirdas, žmona Melissa, vaikučiai Daniel ir Brian su šeimomis, sūnus Eugenijus su žmona Keena, jų duktė Samantha; daug giminių Amerikoje ir Kanadoje; daug draugų ir pažįstamų.

Šv. Mišios už a. a. Nijolę bus aukojamos penktadienį, liepos 11 d. 12 val. Tėvų jėzuitų koplyčioje (Jaunimo centre). Laidotuvės privačios.

Nuliūdusi šeima

A † A BIRUTĖ MARIJA RIMKUTĖ GYLIENĖ

Mirė 2014 m. birželio 26 d.
Gimė 1930 m. rugsėjo 1 d. Raseiniuose, Lietuvoje.
Gyveno Cicero, Bridgeport, Marquette Park ir Olympia WA.
Nuliūdę liko: vyras Paulius, vaikai – Jonas (Kim), Leonas, Eugenija (Paul) ir anūakai Povilas, Laura, Aleksas, Juozas; sesuo Nijolė Vardienė, gyvenanti Lemont, brolis Raimundas Rimkus, gyvenantis Berwyn, IL.
A. a. Birutė bus pašarvota Woodlawn Funeral Home, Lacey, WA.
Laidotuvių Mišios bus aukojamos Sacread Heart Catholic bažnyčioje, Lacey, WA.
Velionė Birutė daug metų buvo Lietuvos Dukterų draugijos darbšti narė ir pirmoji jų skyriaus Seattle pirmininkė.
Vietoje gėlių šeima prašo aukoti Lietuvos Dukterų draugi- jai – adresas: 2304 65th Lane, N.W. Olympia, WA 98502.
Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus pri- siminti velionę savo maldose.
Geroji Mamyte – ilsėkis ramybėje!

Nuliūdusi šeima

Mylimai mamytei

A † A VANDAI BICHNEVIČIENEI

mirus, dukrą, mūsų mielą sesę, „Aušros Vartų/Ker- navės” tunto tuntininkę s. fil. NIDĄ PETRONIENĘ ir jos šeimą, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Sofijos Čiurlionienės vyr. skaučių ir skautininkių būrelis

A † A ŽIBUTEI SEDALSKIENEI

mirus, dukterį ALMĄ ERIKSON su šeima, seseris dr. REGINĄ PADLECKIENĘ ir STASĘ ŽEMAITIENĘ su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame.

Brazdžiūnų šeima

www.draugas.org/mirties.html

DRAUGAS NEWS

TIK

\$35

pirmiems metams

Prenumeruokite sau, savo vaikams, draugams, vaikaičiams!

Vardas, pavardė _____

Adresas _____

Miestas, Valstija Zip _____

El. paštas _____

Čekį rašyti ir siųsti: Draugas News, 4545 W 63 St, Chicago, IL 60629

Arba prenumeruokite tinklalapyje: www.draugasnews.org

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Brighton Parko Švč. Mergelės Marijos** Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL), šį sekmadienį, liepos 13 d., 10 val. r. švėsime 15-tąjį metų sekmadienį. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Šiuo metu mūsų parapija švenčia savo 100 metų jubiliejų. Taip pat primename, kad kiekvieną ketvirtadienį 8 val. r. šv. Mišios yra laikomos lietuvių kalba. Kviečiame visus dalyvauti.

■ **Liepos 27 d., sekmadienį, nuo 11 val.** r. iki 6 val. v. vyks Putnamo seselių piknikas – Lietuvių susiartinimo šventė. 11 val. r. šv. Mišios sodybos pievoje, 12 val. p. p. pietūs. Taip pat – lietuviška mugė, vaidinimas Mindaugo pilyje, ALKOS lankymas. Adresas: Putnamo seselių sodyba, 500 Liberty Highway, Putnam, 06260, CT.

■ **Rugpjūčio 15–17 d., penktadienį** – sekmadienį, Kansas City miestas ruošia „Ethnic Enrichment Festival“, kuriame dalyvaus ir lietuviai. Vieta – Swope Park, 4701 E Gregory Blvd., Kansas City, 64132, MO. Pradžią – penktadienį, 6 val. v.

■ **Rugsėjo 6 d., šeštadienį, 6 val. v.** Lietuvių Fondo salėje, Pasaulio lietuvių centre, Lemonte vyks Audrės Budrytės monospektaklis „Une Baye“ (anglų k.). Visus maloniai kviečia Giedros korporacija.

■ **Rugsėjo 13 d., šeštadienį, 6 val. v., Jau-**nimo centre (5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL) vyks grupės „Tolimi aidai“ koncertas. Oktetas dainuoja *a cappella* – ne tik lietuviškas liaudies dainas, bet taip pat ir „Doo-Wop“ bei „pop“ melodijas.

www.draugas.org/kalendorius

Ieškomas naujas direktorius Vasario 16-osios gimnazijai

Vokietijoje, Hiutenfelde, veikiančios Vasario 16-osios gimnazijos kuratorijos valdyba skelbia konkursą gimnazijos direktoriaus pareigoms užimti. Naujasis gimnazijos vadovas savo pareigas turėtų pradėti eiti 2014 metų spalio 1 dieną.

Vasario 16-osios gimnazija, įsikūrusi Vokietijoje, Hiutenfelde, gyvuoja nuo 1951 metų, siekdama užsienyje gyvenantiems lietuvių kilmės vaikams sudaryti sąlygas puoselėti lietuvių kalbą, kultūrą ir tradicijas bei auklėti juos krikščioniška ir europietiška dvasia.

1999 metais gimnazija įgijo valstybės pripažintos dvikalbės mokyklos statusą, suteikiantį teisę išduoti vokišką brandos atestatą bei ilgainiui užtikrinantį dalinį gimnazijos finansavimą. Po šios reformos lietuvių kilmės mokinių gretas kasmet papildė ir vokiečiai moksleiviai. 2010 metais Vasario 16-osios gimnazijai buvo iškilmingai įteiktas Vokietijos Hesseno žemės švietimo ministerijos gabių vaikų ugdymo sertifikatas.

Šiuo metu gimnazijoje dirba 32 pedagogai, 10 administracinių/ūkinių darbuotojų, mokosi 190 lietuvių bei vokiečių moksleivių, dalis jų gyvena prie gimnazijos veikiančiame internate. Jaunesniųjų klasių mokiniams dalis mokomųjų dalykų pasirinktinai dėstoma lietuvių arba vokiečių kalba, o vyresniems, šalia vokiškoms gimnazijoms įprastų mokomųjų dalykų, suteikiama galimybė lankyti lietuvių kalbos, literatūros bei Lietuvos istorijos pamokas.

Direktoriaus pareigoms užimti ieškomas atsakingas asmuo, turintis atitinkamą kvalifikaciją ir patirtį. Atsižvelgiant į ypatingą gimnazijos profilį, kandidatas privalo puikiai mokėti lietuvių ir vokiečių kalbas.

Oficialų konkurso skelbimą galima rasti gimnazijos tinklalapyje adresu www.gimnazija.de

Valdas Jelis
Vasario 16-osios gimnazijos
kuratorijos valdybos pirmininkas

**PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME
„DRAUGĄ“**

Lietuva garsiai nuskambėjo...

Atkelta iš 1 psl.

„Žmonės patys kuria tai, ko ilgus metus nepavyksta valstybei – kažką visiškai savito ir išskirtinio pasauliniame kontekste. Mūsų tautos unikalus gebėjimas taip susivienyti užsieniečiams daro didelį įspūdį. Todėl mūsų, kaip organizatorių, tikslas – visas šias iniciatyvas užfiksuoti, įamžinti, padėti jas paskleisti, padrasinti, įtraukti vis daugiau žmonių. Galbūt dar po kelerių metų, kai švėsime Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, aiškiai pajusime, kad iš tiesų lietuvių pasaulyje yra kur kas daugiau nei 3 milijonai“, – sakė „Tautiškos giesmės aplink pasaulį“ iniciatyvos vadovas Raimundas Daubaras.

Įamžintomis vienybės akimirkomis galima pasidalinti interneto svetainėje www.tautiskagiesme.lt. Iš visų žmonių nufilmuotų kadru bus kuria-

mas bendras „Tautiškos giesmės aplink pasaulį“ 2014 metų filmas.

Neabejotinai gausiausiai šiame himnas buvo giedamas Vilniaus Vingio parke vykusioje Dainų šventėje, kurioje sekmadienį buvo 12 tūkstančių dalyvių ir dar kelis kartus tiek žiūrovų.

Washingtono lietuviai himną liepos 6-ąją giedojo prie vieno svarbiausių Jungtinių Valstijų laisvės ir demokratijos simbolių – Kapitolijaus pastato, JAV federalinės įstatymų leidžiamosios valdžios – Kongreso susirinkimų vietos. Čikagoje himnas buvo giedamas tradicinėse vietose – Pasaulio lietuvių centre Lemonte, Šv. Antano parapijoje Cicero ir prie Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios Marquette Parke.

„Draugo“ info

Marquette Parkas

Washington, DC

Cicero, Illinois